

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

на тему: **«ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІВ ЗАСОБАМИ
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗДО»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0122-з
спеціальності: 012 «Дошкільна освіта»
освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта»
Н. Ю. Балацька

Керівник: доцент кафедри дошкільної та початкової
освіти, к. п. н., доцент _____ Г. З. Скірко

Рецензент: доцент кафедри дошкільної та початкової
освіти, к. п. н., доцент _____ Л. М. Шульга

Запоріжжя
2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціальної педагогіки та психології
Кафедра дошкільної та початкової освіти
Рівень вищої освіти магістерський
Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____

«_____» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Балацькій Надії Юріївні

- 1. Тема роботи: «Професійний розвиток педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО»**
керівник роботи Скірко Ганна Захаровна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти
затверджені наказом ЗНУ від «26» вересня 2023 року № 1504-с
- 2. Строк подання студентом роботи** 01 грудня 2023 р.
- 3. Вихідні дані до роботи:** матеріали педагогічної практики, курсових робіт
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):** проаналізувати сутність ключових понять дослідження; з'ясувати стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та практиці сучасної дошкільної освіти; охарактеризувати сучасні підходи до професійного розвитку педагогів ЗДО; визначити потенціальний вплив інформаційно-комунікаційних технологій на професійний розвиток педагогів ЗДО; розробити і обґрунтувати модель професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО; розробити методичний супровід поетапного запровадження моделі в освітній процес ЗДО.
- 5. Перелік графічного матеріалу:** 2 рисунки , 3 таблиці

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Скірко Г.З.	02.03.23 р.	06.04.23 р.
Розділ 1	Скірко Г.З.	06.04.23 р.	08.06.23 р.
Розділ 2	Скірко Г.З.	08.06.23 р.	06.09.23 р.
Висновки	Скірко Г.З.	06.09.23 р.	19.10.23 р.
Додатки	Скірко Г.З.	19.10.23 р.	01.11.23 р.

7. Дата видачі завдання: 02.03.23 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Збір та систематизація матеріалу	лютий	виконано
2.	Написання вступу	березень	виконано
3.	Написання першого розділу	квітень-травень	виконано
4.	Написання другого розділу	червень	виконано
5.	Написання висновків	вересень	виконано
6.	Оформлення додатків	жовтень	виконано
7.	Оформлення роботи, рецензування	листопад	виконано
8.	Захист	грудень	

Студент _____ Балацька Н.Ю.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Скірко Г.З.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ Турбар Т. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 59 с., 3 таблиці, 2 рисунки, 49 джерел, 3 додатки.

Мета дослідження: розроблення і теоретичне обґрунтування моделі професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО.

Об'єкт дослідження: процес професійного розвитку педагогів ЗДО.

Предмет дослідження: модель професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО.

Методи дослідження: загальні методи наукового пізнання – діалектичний і логічний методи пізнання, абстрагування, аналіз і синтез, індукція й дедукція при аналізі впливу інформаційно-комунікаційних технологій на професійний розвиток педагогів ЗДО, моделювання професійного розвитку засобами впровадження ІКТ в освітній процес ЗДО; методи теоретичного дослідження – педагогічний аналіз філософської, психологічної, педагогічної літератури, нормативно-правових документів та узагальнення отриманої інформації з метою дослідження сутності, структури й особливостей професійного розвитку педагогів ЗДО.

Теоретичне значення роботи полягає в науковому обґрунтуванні Моделі професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО.

Практичне значення полягає в розробленні моделі професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО, методичного супроводу впровадження моделі професійного розвитку засобами впровадження ІКТ в освітній процес ЗДО.

Галузь використання: заклади дошкільної освіти.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК, ПЕДАГОГИ ЗДО, ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС,
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

SUMMARY

Balatska N. Y. Professional development of teachers through the introduction of information and communication technologies into the educational process of preschool education institutions

This qualification work consists of an introduction, 2 parts, conclusions, a list of used literature (49 articles, 3 of foreign origin), and appendices.

The modern education system of Ukraine, in the process of reform, requires a transformation in understanding the professionalism of teachers, a change in approaches to professional development for the sake of individual self-realization, the effectiveness of their activities, and success in an informationally globalized society. Viewing professional development as an active qualitative transformation of an individual's inner world through the realization of the need for self-change, modern researchers pay considerable attention to the successful implementation of professional activities.

The research purpose: to development and theoretical substantiation of a model for the professional development of teachers through the introduction of information and communication technologies into the educational process of preschool education institutions.

The research tasks:

- 1) to clarify the essence of teacher professional development;
- 2) to characterize modern approaches to the professional development of teachers in preschool education institutions;
- 3) to determine the influence of information and communication technologies on the professional development of teachers in preschool education institutions;
- 4) to develop a model for the professional development of teachers through the introduction of information and communication technologies into the educational process of preschool education institutions;
- 5) to develop methodological support for the phased implementation of the

model for the professional development of teachers through the introduction of information and communication technologies into the educational process of preschool education institutions;

6) to determine the results of implementing the model for the professional development of teachers in preschool education institutions.

The object of the research is the process of professional development of teachers in preschool education institutions.

The subject of the research is the model for the professional development of teachers through the introduction of information and communication technologies into the educational process of preschool education institutions.

Part 1 “Theoretical and methodological foundations of the problem of professional development of teachers through the introduction of information and communication technologies into the educational process of preschool education institutions” includes an analysis of the essence of teacher professional development, modern approaches to the professional development of teachers in preschool education institutions, and information and communication technologies as a factor in professional development of teachers in preschool education institutions.

In Part 2 “Theoretical substantiation of the model for the professional development of teachers through the introduction of information and communication technologies into the educational process of preschool education institutions” the purpose, tasks, and structure of the model for the professional development of teachers through the introduction of information and communication technologies into the educational process of preschool education institutions are considered. The obtained results can be used by the methodological service of preschool education institutions when designing the activities of these institutions and addressing the tasks of professional development of teachers through the introduction of information and communication technologies.

Keywords: professional development, teachers, educational process, preschool education institutions.

ЗМІСТ

Вступ.....	8
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади проблеми професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО	12
1.1. Сутність професійного розвитку педагогів	12
1.2. Сучасні підходи до професійного розвитку педагогів ЗДО	22
1.3. Інформаційно-комунікаційні технології як чинник професійного розвитку педагогів ЗДО.....	30
Розділ 2. Теоретичне обґрунтування моделі професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО	38
2.1. Мета, завдання і структура моделі професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО	38
2.2. Методичні аспекти запровадження моделі професійного розвитку педагогів ЗДО	43
2.3. Результати запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в професійному розвитку педагогів ЗДО	56
Висновки.....	62
Список використаних джерел.....	65
Додатки.....	71

ВСТУП

Сучасна система освіти України на етапі реформування потребує трансформації розуміння професіоналізму педагогів, зміни підходів до професійного розвитку задля фахової самореалізації кожної особистості, ефективності її діяльності та успішності в інформаційному глобалізованому суспільстві.

Професійний розвиток педагогів як головний фактор досягнення якості освіти вимагає високого рівня професіоналізму, творчої соціально-професійної активності та здатності навчатися впродовж усього життя, що унормовано в Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років (2010 р.), Законах України «Про дошкільну освіту» (2021 р.), «Про освіту» (2017 р.) та «Про вищу освіту» (2014 р.), Указі Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013 р.), Наказах Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Галузевої концепції розвитку неперервної педагогічної освіти» (2013 р.) та «Про затвердження Концептуальних засад розвитку педагогічної освіти в Україні та її інтеграції в європейський освітній простір» (2004 р.).

Наукові джерела і передовий педагогічний досвід свідчать, що професійний розвиток педагогів знаходиться в полі дослідження сучасної науки. Проблема професійного розвитку педагогів дошкільної освіти досліджується сучасними вітчизняними науковцями (Г. Беленька, Н. Гавриш, Л. Зданевич, І. Зязюн, І. Дичківська, В. Зінченко, Н. Лисенко, Л. Машкіна, Т. Поніманська та інші).

Розглядаючи професійний розвиток як активне якісне перетворення особистістю власного внутрішнього світу через усвідомлення необхідності самозмін, сучасні науковці приділяють значну увагу успішному здійсненню професійної діяльності, про що свідчить аналіз сучасних підходів до професійного розвитку педагогів ЗДО.

В умовах реформування освітньої системи України педагоги виступають агентами змін, і важливого значення набуває їх опанування сучасними методами використання інформаційно-комунікаційних технологій для формування цифрових компетентностей та вдосконалення вміння «навчання впродовж життя», адже лише компетентний педагог, який спроможний постійно самовдосконалюватися, може виховати такі риси в підростаючого покоління.

В. Биков, О. Буров, А. Гуржій, М. Жалдак, А. Зубко, І. Жорова, О. Кохановська, В. Кузьменко, М. Лещенко, С. Литвинова, В. Луговий, В. Олійник, Н. Слюсаренко, О. Спірін, М. Шишкіна доводять, що використання інформаційно-комунікаційних технологій підвищує ефективність професійного розвитку педагогів.

Інформатизація освіти привносить значні зміни в усі шаблі, починаючи з дошкільної ланки. Вони впливають на інструменти освітнього процесу, змінюють засади професійної педагогічної діяльності, вимагають професійного розвитку педагогів.

Дослідження сучасних науковців висвітлюють різні аспекти професійного розвитку педагога. А. Зубко, І. Жорова, В. Кузьменко, Н. Слюсаренко, О. Кохановська основним ціннісним виміром якості сучасної післядипломної освіти називають професійний розвиток педагога з високим рівнем інформованості, умотивованості до власного розвитку й постійної самоосвіти, здатності творчо мислити, громадянської активності й відповідальності, мобільності, гнучкості, здатності ефективно реалізовувати державну освітню політику та забезпечувати якість освіти.

Однак, всупереч багатоаспектному висвітленню проблеми професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО залишається актуальним і зумовлено наявністю суперечностей між:

- вимогами Державного стандарту до розвитку дітей дошкільного віку в умовах ЗДО, і спрямуванням освітнього процесу на практиці переважно на логічний рівень усвідомлення змісту освітніх програм;

- наявними розвивальними можливостями інформаційно-комунікаційних технологій і недостатнім її використанням в професійному розвитку педагогів ЗДО.

Наявність означених суперечностей, актуальність цієї проблеми, її важливість для педагогічної теорії та недостатній рівень розробленості щодо освітньої практики зумовили вибір теми дослідження: «Професійний розвиток педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО».

Мета дослідження полягає в розробленні й теоретичному обґрунтуванні Моделі професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО.

Завдання дослідження:

1. З'ясувати сутність професійного розвитку педагога.
2. Схарактеризувати сучасні підходи до професійного розвитку педагогів ЗДО.
3. Визначити вплив інформаційно-комунікаційних технологій на професійний розвиток педагогів ЗДО.
4. Розробити модель професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО.
5. Розробити методичний супровід поетапного запровадження моделі професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО.
6. Визначити результати запровадження Моделі для професійного розвитку педагогів ЗДО.

Об'єкт дослідження – процес професійного розвитку педагогів ЗДО.

Предмет дослідження – модель професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО.

Для розв'язання поставлених завдань було застосовано наступні методи дослідження:

- загальні методи наукового пізнання: діалектичний і логічний методи

пізнання, абстрагування, аналіз і синтез, індукція й дедукція при аналізі впливу інформаційно-комунікаційних технологій на професійний розвиток педагогів ЗДО;

- методи теоретичного дослідження: педагогічний аналіз філософської, психологічної, педагогічної літератури, нормативно-правових документів та узагальнення отриманої інформації з метою дослідження сутності, структури і особливостей професійного розвитку педагогів ЗДО.

Використані методи забезпечили комплексне пізнання предмета дослідження, дали можливість якісно проаналізувати науково-теоретичні дані.

Теоретичне значення дослідження полягає в характеристиках сучасних підходів до професійного розвитку педагогів та науковому обґрунтуванні моделі професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні моделі професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО, яка сприяє: мотивації до використання ІКТ в професійній діяльності, професійному зростанню та формуванню компетентності «навчання впродовж життя»; поглибленню професійних знань за різними напрямками; формуванню цифрової грамотності, ІКТ-компетентності, орієнтації в інформаційному просторі, дотриманню правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, успішному запровадженню ІКТ в освітній процес ЗДО. Розроблений методичний супровід поетапного запровадження моделі може бути використано методичною службою при вирішенні завдань із професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ ЗАСОБАМИ

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ

ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗДО

1.1. Сутність професійного розвитку педагога

Проблема професійного розвитку педагогів є однією з ключових у професійній педагогіці, психології професійного розвитку та психології діяльності. Результати дослідження феномену професійного розвитку педагога висвітлено в роботах таких науковців як: А. Деркач, Є. Климов, Т. Кудрявцев, А. Маркова, Л. Мітіна, В. Сидоренко, В. Сліпич, В. Хрипун, В. Ягупов, Г. Яремко та ін. Проблема професійного розвитку педагогів дошкільної освіти досліджується сучасними вітчизняними науковцями (Г. Беленька, Н. Гавриш, Л. Зданевич, І. Зязюн, І. Дичківська, В. Зінченко, Н. Лисенко, Л. Машкіна, Т. Поніманська та інші).

Аналіз наукових джерел із дослідження поняття «розвиток» особистості, доводить, що зазначена дефініція розуміється як зміна її кількісних і якісних характеристик, яка відбувається з часом у будові тіла, психіці, поведінці.

У Великому тлумачному словнику української мови поняття «розвиток» характеризується як процес, «унаслідок якого відбувається зміна якості будь-чого, перехід від одного якісного стану до іншого, вищого» [6, с. 1043]. Складники цього процесу науковці вбачають у «становленні» - відображенні «процесу переходу від одного ступеня розвитку до іншого, ... формуванні когось у процесі розвитку» [6, с. 1188]. «Зростання» інтерпретується як безпосередня дія, тому термін вживається в контексті фізичного зростання людини, а не професійного вдосконалення.

У психології поняття розвитку розглядається як процес незворотних,

спрямованих і закономірних змін, що призводять до виникнення кількісних, якісних і структурних перетворень психіки й поведінки людини й пов'язується з пізнанням, яке розуміється як процес цілеспрямованого активного відображення об'єктивного світу у свідомості людини.

Енциклопедія освіти трактує поняття «розвиток» як «зміни живої людської системи, зміни не випадкові, а необхідні та послідовні, пов'язані з певними етапами її життєвого шляху, зміни прогресивні, тобто такі, що характеризують її рух від нижчих до вищих рівнів життєдіяльності, її структурне перетворення і функціональне вдосконалення» [12].

Дослідження проблеми розвитку пов'язане з науковими працями Ж. Піаже, який довів великий потенціал людського інтелекту і вбачав джерело його розвитку у двох аспектах: у ньому самому, адже був упевнений в тому, що розвиток являє собою розгортання стадій операторних механізмів за сформованими природою алгоритмами; в житті суб'єкта, яке породжує проблеми, створює ускладнення і суперечності та вважав, що вихід із суперечностей дає змогу формувати інтелектуальні операції різних рівнів (від сенсорно-моторних до формально-логічних) [26].

На зв'язок розвитку особистості з культурою вказував Дж. Брунер і вважав за необхідне розглядати його сутність з урахуванням особливостей культури, природи мови, внутрішньої логіки та характеру еволюційної історії людства [7].

Дослідження поняття «професіоналізм» доводить, що воно не має однозначного трактування: у професійній педагогіці розглядається як здатність до компетентного виконання функціональних обов'язків, що набута педагогом у ході навчальної та практичної діяльності; як рівень його майстерності в певному виді занять [30]; у психології особистості - як інтегральна якість суб'єкта праці, що характеризує продуктивне виконання професійних завдань, обумовлена творчою самодіяльністю і високим рівнем професійної самоактуалізації [20], а в психології праці – як вищий рівень знань, умінь і результатів людини в певній галузі та система організації свідомості й психіки людини [32].

Професійний розвиток розуміється науковцями як: зміни психіки в процесі

освоєння і виконання професійно освітньої, трудової та професійної діяльності.

Так, вітчизняний вчений В. Ягупов розглядає професійний розвиток фахівця як:

- мету, смисл і цінність професійної культури фахівця як особистості та як конкретного фахівця;

- складний, суперечливий і багатогранний процес, який складається з особистісного, професійного та фахового розвитку, детермінований зазвичай соціальними, професійно-технологічними, віковими, особистісними, провідними індивідуально-психічними, професійно важливими та фаховими якостями та рисами, має відкритий, нерівномірний і гетерохронний характер;

- результат постійного пошуку відповіді щодо сутності суперечностей (зовнішні та внутрішньоособистісні), які постійно виникають у професійній діяльності, та намагання фахівця їх вирішити або зняти;

- умову успішної професійної діяльності фахівця;

- умову особистісної та професійної самоактуалізації фахівця в професійній і фаховій діяльності;

- персональний професійний розвиток фахівця, який має свою межу і пов'язаний з подоланням ним певних зовнішніх і внутрішніх психологічних бар'єрів [44, с. 27].

Джерела становлення педагогічної категорії професійного розвитку знаходяться в психології та філософії.

Філософська концепція розвитку пов'язана з розумінням часу, в якому відбувається спіралеподібний рух по колу, а умовою руху вважається розв'язання суперечностей, що виникають у формі боротьби та взаємодії протилежностей, заперечення старого й появи нового. Перехід на якісно новий рівень відбувається завдяки тому, що нове перериває існування старого, забираючи в нього все позитивне [39].

У психології сутність процесу професійного розвитку особистості розглядають як індивідуальну форму існування особистості, безперервний процес інформаційного наповнювання, який у різні періоди життя трансформується з кількісного стану в якісний [45].

У педагогіці професійний розвиток особистості розглядається як процес вирішення професійно значущих завдань – пізнавальних, комунікативних, морально-етичних, під час якого фахівець опановує необхідний комплекс якостей, пов'язаних із його професією [30]. Науковці вважають, що в процесі розвитку особистості відбувається становлення її цілісності, яка являє собою спрямованість і дозволяє забезпечити безперервність, наступність усіх періодів розвитку та розкрити необхідні якості особистості.

Аналіз психолого-педагогічної літератури вказує на існування різних поглядів на природу і сутність професійного розвитку педагога, які простежується у взаємозв'язку як із змінами в суспільстві й освіті та такими можливостями, як: мотиваційні, кваліфікаційні, методичні, комунікативні, технологічні.

Так, В. Сидоренко вказує на тривалий процес професійного розвитку педагога, який відбувається впродовж усієї активної творчої життєдіяльності та має наступні характеристики: зв'язок із загальним всебічно-гармонійним розвитком, формування нової якості професійно-педагогічної дії, поступове ускладнення професійних завдань, вироблення власного оригінального педагогічного стилю, набуття компетентнісного досвіду за виконання інноваційних ролей і функцій в органічній єдності психолого-педагогічної, методичної, технологічної, науково-дослідницької, інформаційно-комунікаційної тощо підготовки шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти [34].

Ю. Сліпич у визначенні особливостей професійного розвитку педагогів вказує на спіралеподібний поступовий безперервний процес здобуття особистістю якісно нового рівня професійної діяльності та вбачає в його основі методологію філософії, психології, педагогіки, які дають теоретичне обґрунтування змісту, принципів, форм і методів професійного зростання педагогів. Вчена вважає, що професійний розвиток педагогів зумовлений єдністю професійного інтелекту, індивідуального досвіду, особистісних якостей, мотиваційної спрямованості, у процесі якого відбувається розв'язання

суперечностей та стверджує, що основою й рушійними силами професійного розвитку виступає пізнання свого «Я», саморозвиток особистості [35].

Для нашого дослідження є важливим висвітлення характеристики професійного розвитку педагогічних працівників ЗДО. В. Хрипун, визначає його як «свідомий, цілеспрямований процес набуття професійної компетентності й розвитку професійно значущих якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог, умов професійної діяльності та власної мотиваційної спрямованості педагога ЗДО» [41, с. 9].

Аналіз вітчизняних та закордонних науково-педагогічних джерел із проблеми професійного розвитку педагогів у дослідженнях Г. Яремко доводить, що ефективний професійний розвиток педагогів є ключовим рушієм у реформуванні освіти, адже сприяє запровадженню позитивних змін у знаннях і переконаннях педагогічних працівників, освітній практиці та впливає на покращення якості освіти [46].

Так, дослідник проблематики професійного розвитку педагогів Р. Елмор, на основі аналізу наукової літератури, виокремлює професійний розвиток учителя як компонент якісної освіти й успішного навчання учнів і вказує на його сутнісні особливості:

- фокусується на добре сформульованій меті, зосередженій на вивченні учнями основних дисциплін і умінь, ґрунтуючись на аналізі вивчення учнями певних предметів у відповідних умовах;

- ґрунтується на вивченні конкретних компонентів навчальної програми чи педагогіки, базуючись на дослідженнях чи практиці, що пов'язані з відповідними проблемами викладання чи вивчення учнями предметів у контексті сучасної школи;

- передбачає активну участь лідерів та працівників школи;

- розвиває, зміцнює та підтримує роботу у групах, використовуючи спільну практику в межах школи та мережі шкіл;

- підтримує увагу протягом тривалого періоду часу, втілює очікування щодо постійного вдосконалення;

- використовує оцінювання для активного моніторингу навчання учнів та забезпечення зворотного зв'язку щодо навчання і практики педагогів;
- втілює чітко сформульовану теорію чи модель навчання дорослих;
- моделює ефективну практику викладання у школах і відповідає їй [48].

Феномен професійного розвитку має певну структурованість, яка відображається в мотивах, компонентах, наукових підходах, принципах організації, умовах та засадах розвитку.

Науковці виокремлюють різні мотиви, що сприяють розвитку педагогів.

І. Каденко, А. Щетініна, аналізуючи дослідження проблеми мотивації професійного розвитку педагогів, називають важливими в розкритті особистості педагога та здатності до подальшого професійного зростання наступні мотиви: сприйняття педагогічних інновацій; творчі потреби; матеріальні стимули; професійні мотиви; спонукання, пов'язані із самоствердженням; мотиви особистісної самореалізації. Науковці на основі теоретичного аналізу зазначають про три групи мотивів: реально чинні мотиви, що виникають без допоміжної зовнішньої актуалізації, проявляються у процесі професійної діяльності, свідчать про внутрішню потребу подальшого розвитку, постійний інтерес до змісту роботи, бажання самовдосконалюватися; мотиви розуміння з'являються під впливом конкретних обставин, пов'язаних із необхідністю вдосконалювати освітній процес і характеризуються звичкою сумлінно виконувати свої обов'язки; мотиви вимушеності характеризуються апатичністю, незацікавленістю педагога подальшим підвищенням своєї кваліфікації й проявляються в ситуаціях незаперечної важливості та необхідності (ліквідація зауважень, виступ на семінарах, участь у виставковій роботі) [18, с. 26].

І. Дубровіна виокремлює чотири основні компоненти професійного розвитку вихователів ЗДО, а саме: ціннісний, інформаційний, діяльнісний та когнітивний, кожний з них має відповідні критерії.

Критерії ціннісного компонента професійної компетентності вихователя: сформованість мотивації до професійної діяльності; сприйняття цінностей дошкільної освіти; мотивація до самореалізації; професійний інтерес до

методичної роботи; рефлексія (аналіз) власної професійної компетентності; розуміння значення дошкільної освіти як підґрунтя для всебічного розвитку дитини.

Критерії інформаційного компонента професійної компетентності вихователя: володіння сучасними комп'ютерними технологіями; уміння використовувати електронні способи навчання в освітньому процесі; вміння працювати з інформацією у мережі Інтернет.

Критерії діяльнісного компонента професійної компетентності вихователя: побудова освітнього процесу через формування життєвих компетентностей у дітей; використання міжпредметних зв'язків у процесі професійної самореалізації; володіння методикою дошкільної освіти та вміння розв'язувати педагогічні задачі.

Критерії когнітивного компонента професійної компетентності вихователя: сформованість культури педагогічного мислення; володіння нормативними документами дошкільної освіти; розуміння сутності та змісту процесів розвитку професійної компетентності вихователів [11].

Досить тривалий час у педагогічній теорії й практиці відбувається пошук фундаментальних підходів до професійного розвитку педагогів. Аналіз теоретичних джерел дозволяє зробити висновок про ґрунтовні дослідження наукових підходів до професійного розвитку різних категорій педагогічних працівників. У вивченні досліджуваної нами проблеми представляють інтерес наукові підходи до професійного розвитку педагогів ЗДО, які представлені в літературі як: акмеологічний, аксіологічний, системний, синергетичний, компетентнісний, особистісно орієнтований, технологічний підходи, які вважаємо за необхідне розглянути в наступному підрозділі.

Принципи організації професійного розвитку для педагогічних працівників ЗДО відповідно до сучасних вимог конкретизуються в сучасній літературі Т. Шансковою, яка серед актуальних зазначає наступні принципи:

– демократизму – передбачає гуманне ставлення до педагогів, повагу до їхньої думки;

– рівності – педагогічні працівники є рівними перед адміністрацією ЗДО незалежно від соціального стану, статі тощо;

– багатовекторності – професійний розвиток повинен відбуватися за різними напрямками та не обмежуватися часовими, бюрократичними та іншими перепонами;

– системного аналізу – передбачає дослідження об'єкта, з одного боку, як єдиного цілого, а з іншого боку – як частини більшої системи, в якій об'єкт, що аналізується, перебуває з рештою систем в певних відносинах;

– безперервності – трактує професійний розвиток педагога як багатогранний і багатofакторний процес, що триває упродовж всієї професійної діяльності фахівця;

– гнучкості – означає можливість зміни напрямку свого професійного розвитку, його корегування при мінливих умовах діяльності та наявність певних резервів для цього;

– цілісності – потребує розглядати систему як об'єкт, як цілісне явище; дає змогу розв'язувати глобальні завдання;

– адаптивності – передбачає діалогічну взаємодію керівництва ЗДО та педагогічного працівника з метою визначення керівником професійних потреб педагога та ефективного використання його професійного потенціалу, та усвідомлення фахівцем актуальних освітніх цілей діяльності ЗДО для досягнення яких він має розвиватися;

– створення освітнього середовища ЗДО визначається як фактор, необхідний для успішного процесу професійного розвитку педагогів [42, с. 5-6].

Стратегічною метою системи фахового зростання педагогічних працівників є забезпечення умов для їхнього безперервного професійного розвитку. Етапи професійного розвитку педагогів Т. Сорочан пов'язує з рівнем професійної діяльності педагога, яка має відповідні об'єктивні ознаки та характеризується певною рефлексією педагога (табл. 1.1) [36].

Етапи професійного розвитку педагогів

(За Т. Сорочан)

Етапи професійного розвитку	Рівень професійної діяльності	Об'єктивні ознаки	Рефлексія педагога
допрофесійний	початковий	ціннісного ставлення не виявляє, знання обмежені або неповні, способами дій не володіє або володіє на початковому рівні	не знаю, не використовую
професіоналізації, репродуктивний	початковий	виявляє окремі ознаки ціннісного ставлення, набуває знань, володіє певними способами дій, формуються первинні навички та уміння, діє за взірцем, алгоритмом	прагну навчитися, частково використовую
майстерності	репродуктивний, частково пошуковий	виявляє ціннісне ставлення, може розкрити окремі аспекти власного позитивного ставлення, прагне оновлювати знання, впевнено діє, має сформовані навички та вміння, може вносити в діяльність часткові зміни	знаю, використовую, моделюю, змінюю, можу поділитися досвідом
творчості	пошуковий	творчий прагне розкрити сутність цінностей для інших, має значний обсяг спеціальних знань, які постійно примножує, має високорозвинені вміння, активно змінює, перетворює окремі складові освітньої практики, розробляє власні методики	творчо використовую, створюю нове

новаторства	інноваційний	виокремлює, акцентує увагу на нові цінності, продукує нові знання, створює принципово нові методики, освітні технології, цілісні практики, які мають професійну та суспільну значущість, суттєво збагачують педагогічну теорію та досвід	створюю принципово нове, корисне для суспільства
-------------	--------------	--	--

В. Харагірло стверджує, що це може бути досягнуто шляхом реалізації низки тактичних цілей:

- розроблення й запровадження мотивацій, як системи стимулів і заохочень, актуалізації потреби в безперервному підвищенні професійної компетентності педагогічних працівників;

- створення умов для утримання фахівців у сфері педагогічної діяльності;

- розвиток післядипломної педагогічної освіти, включаючи періодичне підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розроблення засад і технологій навчання дорослих;

- підвищення уваги до проблем персонального розвитку педагогів закладів професійної освіти, передусім до тих змін, що відбуваються в процесі професійної діяльності, створення умов для оптимізації і гармонізації тенденцій інноваційної діяльності.

Авторка вважає за доцільне для підвищення рівня професійного розвитку створення відповідних педагогічних умов, які розглядає як зовнішні та внутрішні обставини, що сприяють успішності розвитку психолого-педагогічної, методичної, цифрової компетентностей, активізації інноваційного потенціалу професійного саморозвитку педагога: 1) формування ціннісно-мотиваційних установок на необхідність професійного розвитку; 2) організація самоосвіти педагогічних працівників; 3) самовиховання професійних якостей для професійного розвитку та вироблення індивідуального стилю викладацької діяльності; 4) самоспрямованість педагогічних працівників закладів освіти до

інноваційної педагогічної діяльності як форми самореалізації [40, с. 66].

Отже, на основі вищевикладеного можна зробити висновок, що професійний розвиток педагогів визначається як свідомий, цілеспрямований процес набуття професійної компетентності й розвитку професійно значущих якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог, умов професійної діяльності, який складається з емоційно-ціннісного, когнітивного і діяльнісного компонентів і характеризується власною мотиваційною спрямованістю, акмеологічною позицією, професійною компетентністю педагога.

1.2. Аналіз сучасних підходів до професійного розвитку педагогів ЗДО

Розглядаючи професійний розвиток як активне якісне перетворення особистістю власного внутрішнього світу через усвідомлення необхідності самозмін, сучасні науковці приділяють значну увагу успішному здійсненню професійної діяльності, про що свідчить аналіз сучасних підходів до професійного розвитку педагогів ЗДО.

Так, О. Самсонова пропонує структурно-функціональну модель розвитку професіоналізму вихователів дошкільних навчальних закладів у системі післядипломної освіти з використанням особистісно орієнтованого, культурологічного, синергетичного, аксіологічного, екзистенційно-гуманістичного наукових підходів.

Особистісно орієнтований підхід дозволяє розглядати особистість як суб'єкт діяльності, який сам, формуючись в діяльності та у спілкуванні з іншими людьми, визначає характер цієї діяльності та спілкування.

І. Бех підкреслює, що виховання певних якостей особистості, її розвиток, будуть ефективними за умови реального впровадження особистісно орієнтованої моделі спілкування, заснованої на діалогічності та визнанні унікальності кожного учасника взаємодії [5]. Особистісно орієнтований підхід надає можливість врахувати індивідуальні та вікові особливості педагогів як активних

та самостійних суб'єктів у процесі безперервної професійної освіти. Його реалізація знаходить відображення у забезпеченні особистісно орієнтованої спрямованості процесу оптимального розвитку професійного потенціалу педагога, визнанні унікальності його особистості, інтелектуальної та моральної свободи, права на повагу. Реалізація особистісного підходу створює умови для саморозвитку особистості педагога, його творчого потенціалу. Під час професійного розвитку відбувається формування структури професійних мотивів і усвідомлення їх особистістю, в результаті чого встановлюється особистісний сенс діяльності, що призводить до перетворення і самої діяльності, і мотиваційної сфери особистості. Діяльність при цьому підході розглядається як засіб самовдосконалення особистості, розвитку її індивідуальних здатностей.

Таким чином, реалізація особистісно орієнтованого підходу в контексті професійного розвитку вихователів ЗДО, перш за все, спрямована на визнання особистості педагога як цінності, створення особливого позитивного клімату для інтелектуальної співтворчості та духовної взаємодії між суб'єктами післядипломного педагогічного процесу.

Згідно з культурологічним підходом педагогіка є частиною духовної культури суспільства, а процес розвитку та освіти повинен долучати людину до конкретного культурного середовища, створювати умови для осмислення культурних надбань, стимулювати внутрішню роботу особистості над своїми діями і вчинками. Слід зазначити, що змістова сторона педагогічного процесу в культурологічному підході забезпечується системою найвищих ціннісних відносин, у яких «Людина» постає як найвища цінність. Сутність культурологічного підходу О. Самсонова безпосередньо пов'язує зі спрямованістю на підвищення рівня розвитку професіоналізму педагога-вихователя, що вимагає якомога більш повного входження в культуру, розуміння її як культурного процесу, який відбувається у відповідному середовищі.

Синергетичний підхід базується на понятті «синергетика», або теорії складних систем, яка є міждисциплінарним напрямом науки, що вивчає загальні закономірності явищ і процесів в складних нерівноважних системах на основі

властивих їм принципів самоорганізації. Основне поняття синергетики – визначення структури як стану, що виникає в результаті багатоваріантної і неоднозначної поведінки.

Розглядаючи синергетичний підхід до професійного розвитку педагога, науковці зазначають інтеграцію фахівця і педагогічної справи як двох системних утворень, саме тому завдання педагога – мобілізуватись до пошуку цілісних життєвих сенсів, осягнення педагогічної майстерності [24].

З позицій синергетичного підходу прогрес розвитку особистості вихователя ЗДО розглядається як відкриту до змін, самокеровану систему, що характеризується впорядкованістю, холістичністю й динамічністю, що сприяє оновленню змісту, методів і форм освітнього процесу з урахуванням таких чинників як саморозвиток, креативність і нелінійність мислення; вимагає організації процесу пізнання невід’ємного від переживання і спілкування, продукує активне творення знання, набуття необхідних вражень, досвіду, умінь та навичок професійної діяльності; сприяє розкриттю власних тенденцій розвитку.

Аксіологічний підхід базується на основі «аксіології» як учення про природу моральних, естетичних та інших цінностей, їх зв’язку між собою, із соціальними, культурними чинниками та особистістю людини [6, с. 11].

С. Гаврилюк в аксіологічному підході до педагогічної творчості розглядає цінність як явище зовнішнього світу (предмет, явище, подія, вчинок), так і факт усвідомлення (ідеал, образ, наукова концепція) і стверджує, що цінністю є те, що має значення» [9].

У вирішенні пріоритетного завдання професійного розвитку педагогів аксіологічний підхід спрямовано на розкриття цінностей як сутнісних сил особистості, її інтелектуального, морального, творчого потенціалу, і надає можливість вивчити процес оптимального професійного розвитку з точки зору гуманістичної педагогіки, яка розглядає людину як найвищу цінність суспільства. Аксіологічний підхід полягає в орієнтації післядипломної освіти на формування у вихователів ЗДО системи загальнолюдських і професійних

цінностей, що визначають їхнє ставлення до навколишнього, наявність альтруїстичної «Я-позиції», спроможність продукувати позитивні ціннісні орієнтації, виражене прагнення до вершинності особистісного розвитку в межах гуманістичної системи цінностей.

Широкі можливості аксіологічного підходу у професійному розвитку забезпечують кілька напрямів діяльності, на які звертає увагу О. Барліт:

- цілісний спосіб розгляду становлення особистості в єдності соціального і екзистенційного;
- включення в дослідницький простір таких феноменів, як цінність, переживання, ідеал, духовне піднесення, віра тощо;
- орієнтацію на вивчення не абстрактної, а конкретної людини в певних історико-культурних умовах життя, у повсякденних формах існування, зокрема в освіті як невід'ємному атрибуті людського буття та в конкретних геокультурних умовах [3, с. 27].

Отже, аксіологічний підхід до професійного розвитку педагогів полягає у ціннісному ставленні до професії педагога, підтримка їхнього усвідомлення себе як творця духовного світу, визнання власної самоцінності. Саме пріоритет педагогічно значущих цінностей формує мотиваційне ставлення педагога до його професійної діяльності та є джерелом духовного збагачення учасників освітнього процесу.

Основною ідеєю екзистенційного підходу до професійного розвитку педагога є сприяння ефективному процесу самореалізації з максимальним використанням власного потенціалу. Запровадження екзистенційно-гуманістичного підходу полягає в тому, щоб навчити фахівців дошкільної освіти бути успішними та творити з себе особистість.

Зазначені вище підходи спрямовують фахівця дошкільної педагогіки на розвиток власних здібностей до самовдосконалення, якісні самозміни, конструювання педагогом своєї «Я-концепції» у професії та забезпечують процес розвитку професіоналізму взагалі [33].

Зважаючи на проблему нашого дослідження, в якому професійний

розвиток розглядається в контексті запровадження педагогами ЗДО інформаційно-комунікаційних технологій, вважаємо за необхідне поряд з аналізом запропонованих О. Самсоною підходів схарактеризувати додатково такі сучасні підходи, як: акмеологічний, компетентнісний і технологічний.

Акмеологічний підхід базується на основах акмеології, яка вивчає закономірності розвитку людини до ступеня її зрілості та досягненні найбільш високого рівня в цьому розвитку; аналізує розвиток людини, як особистості, суб'єкта життєдіяльності, який є здатним до саморозвитку і творчості, самоорганізації свого життя й професійної діяльності. Педагогічна акмеологія вивчає професійне становлення педагога, досягнення ним вершин у професійній діяльності, шляхи і способи удосконалення як професіонала [4].

Суть акмеологічного підходу у професійному розвитку педагога полягає в удосконаленні професійної діяльності, її результату, сприяти особистісному зростанню педагога, прагненню до професійного успіху, саморозвитку, творчої професійної діяльності, рефлексії та саморефлексії [13].

О. Дубасенюк визначає акмеологічний підхід пріоритетним у педагогічній освіті, а суб'єктними ознаками забезпечення акмеологічного розвитку педагога вважає: ініціативність, самостійність, цілепокладання, планування та передбачення; інтенсивна включеність у діяльність та прагнення до саморегуляції (самоконтролю, самокорекції, самокомпенсації); орієнтацію на саморозвиток і самооновлення; прагнення до самореалізації у творчості; інтеграцію свого професійного шляху, структурування свого професійного досвіду і досвіду інших [1].

Сучасні дослідники акмеологічного підходу пропонують моделі професійного розвитку, які представлено різними структурними компонентами:

– компетентність (психолого-педагогічні й соціальні знання, теоретико-практичні й методичні знання, педагогічні вміння, педагогічні здібності); особистісна орієнтація (самореалізація у контексті акмеологічної моделі «Я – компетенція» в динаміці від «Я – реальний» до «Я – перспективний (ідеальний)»); морально-духовна культура (моральну свідомість, моральна діяльність, моральні

стосунки) [10, с. 6];

– професійна, особистісна духовна зрілість та акмеологічна позиція педагога, в якій професійна зрілість як готовність до інноваційної професійно-педагогічної діяльності передбачає структуру (професійну компетентність як систему знань і умінь педагога; педагогічну майстерність як здатність до творчого, нестандартного вирішення професійних завдань; педагогічну спрямованість професійної діяльності як систему домінуючих мотивів роботи у закладі освіти, стійку мотивацію педагогічної діяльності) [25, с. 58].

Акмеологічний підхід передбачає досягнення успішного професійного розвитку педагога за умови застосування акметехнологій, які спрямовані на розвиток когнітивного та емотивного компонентів структури особистості, забезпечують здатність до особистісного зростання в педагогічній діяльності та самореалізації в різних сферах професійної взаємодії [22, с. 9].

Серед засад акмеологічного підходу науковці зазначають акмеологічний зміст різних видів педагогічної діяльності педагога, зокрема інноваційної діяльності, методичної роботи тощо. Так, сучасні науковці до змісту підготовки вчителів до інноваційної діяльності в системі методичної роботи відносять: загальні психолого-педагогічні знання й уміння; розширення світогляду, інтелектуальний та духовний розвиток; знання про інноваційну діяльність; знання й уміння аналізувати власну діяльність, проводити рефлексію, працювати з інформацією, володіти науково-дослідним апаратом, розвивати комунікативні вміння, здібності до співробітництва; вміння складати авторські програми та проводити їхню експериментальну перевірку; розвиток творчості, активності, впевненості; розкриття потенціалу методичної роботи [23, с. 11]. Позиція науковців щодо необхідності залучення педагогів до інноваційної діяльності, на думку Т. Куценко, спрямовує акмеологічний підхід на розширення можливостей професійної самореалізації педагогів [21].

Отже, можна зробити висновок, що акмеологічний підхід розглядає потенціал професійного розвитку педагогів ЗДО у контексті їхнього цілісного розвитку, спрямований на дослідження індивідуально-психологічної та

ціннісно-сміслової структури особистості на певному етапі, що супроводжується конкретними новоутвореннями та досягненнями.

Компетентнісний підхід, за визначенням І. Беха, І. Зарубінської, О. Кононко, зміщує акценти з процесу накопичення знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання і досвід у діяльності. У контексті професійного розвитку педагога впровадження компетентнісного підходу спрямовано на самореалізацію педагога, формування загальнолюдських цінностей, опанування методами гуманної педагогіки; забезпечення єдності діяльності й розвитку.

Професійна компетентність педагога визначається науковцями як сукупність професійних та особистісних характеристик, що забезпечує ефективне виконання педагогом завдань і обов'язків педагогічної діяльності в закладі освіти, є показником та основним критерієм його відповідності професійній діяльності [43].

Компетентнісний підхід передбачає реалізацію ідей результативно-цільової спрямованості професійного розвитку педагогів, формування й розвитку конститутивних компетентностей педагога (знання, вміння й навички, цінності та ставлення), що забезпечують створення комплексу компетентностей, інтегрованої характеристики особистості, фахівця, громадянина тощо. Вивчаються концепції, фактори та процеси професійного розвитку педагогів [49, с. 3], який розглядають як порівняно тривалий процес зміни фахової поведінки педагогів, що спирається на практичне використання новітніх освітніх технологій: генерування нових ідей, їх застосування, колегіальне обговорення їхніх переваг та недоліків, адаптацію нової освітньої практики.

Отже, можна стверджувати, що професійна компетентність є комплексною характеристикою головної здатності педагога бути суб'єктом власної діяльності, готовності до її проєктування і реалізації в професійній діяльності, що безпосередньо забезпечує професійний розвиток педагогічного працівника.

Технологічний підхід характеризується застосуванням поняття «технологія» як до освітньої галузі, педагогічних процесів, так і професійного

розвитку. Сутність технологічного підходу в освіті була предметом дискусій і наукових суперечок протягом багатьох століть, оскільки майже кожний педагог намагався знайти механізм навчання, що приводив би до визначеного і гарантованого результату.

На сьогодні технологічний підхід є ключовою вимогою забезпечення ефективності освітнього процесу, який дозволяє оптимізувати досягнення навчальних цілей та забезпечити масовість підготовки. Технологічність освіти позначає її системність та упорядкованість, спрямованість на обов'язкове досягнення поставлених цілей та контроль отриманих результатів. При цьому зберігається і варіативність освіти насамперед через існування різноманітних освітніх систем, використання численних освітніх технологій. Сучасні педагоги мають велику кількість можливостей щодо вибору та використання цих технологій.

Отже, технологічний підхід характеризує спрямованість професійного розвитку педагога ЗДО на оптимізацію, вдосконалення діяльності, підвищення її результативності, інструментальності, інтенсивності.

Таким чином, в результаті аналізу теоретичних джерел визначено, що використання сучасних наукових підходів (особистісно орієнтованого, культурологічного, синергетичного, аксіологічного, екзистенційно-гуманістичного, акмеологічного, технологічного) у професійному розвитку педагогів ЗДО сприяє свідомому, цілеспрямованому процесу набуття професійної компетентності, розвитку професійно значущих якостей, власної мотиваційної спрямованості, акмеологічної позиції і забезпечує ефективне виконання педагогом завдань, обов'язків педагогічної діяльності в закладі дошкільної освіти, є показником та основним критерієм його відповідності професійній діяльності.

1.3. Інформаційно-комунікаційні технології як чинник професійного розвитку педагогів ЗДО

Законом України «Про освіту» (ст. 59 п. 1) передбачено професійний розвиток педагогічних працівників у різних видах і формах професійного зростання [28]. Наказом Міністерства економіки України № 755-21 від 19 жовтня 2021 року «Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» кваліфікаційною вимогою до сучасного педагога ЗДО висунуто інформаційно-комунікаційну компетентність як здатність орієнтуватись в інформаційному просторі; ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології та електронні освітні ресурси в професійній діяльності, дотримуватись правил безпечної поведінки в цифровому середовищі [27].

У Концепції «Нова українська школа» наголошено на необхідності наскрізного застосування інформаційно-комунікаційних технологій як складової цифрової освіти у викладанні навчальних дисциплін та управлінні закладами освіти. Саме ці технології названо інструментом забезпечення успіху сучасної школи [19].

Розвиток професіоналізму педагогів досить успішно відбувається в системі неперервної освіти. Оскільки «агентами змін» в умовах реформування освітньої системи України є педагоги, важливого значення набуває їх «озброєння» сучасними методами використання інформаційно-комунікаційних технологій для формування цифрових компетентностей та вдосконалення вміння «навчання впродовж життя», адже лише компетентний педагог, який спроможний постійно самовдосконалюватися, може виховати такі риси в підростаючого покоління.

Інформатизація освіти привносить значні зміни в усі щаблі, починаючи з дошкільної ланки. Вони впливають на інструменти освітнього процесу, змінюють засади професійної педагогічної діяльності, вимагають професійного розвитку педагогів.

Вперше термін «інформаційна технологія» було застосовано в 1958 році в

журналі «Harvard Business Review». Автори статті «Менеджмент у 80-х» Х. Лівітт та Т. Уіслер презентували технологію збирання, обробки, зберігання та розповсюдження інформації за допомогою комп'ютерних та телекомунікаційних засобів. Поєднання новітніх зразків техніки й словесних методів навчання сприяло створенню освітнього синтезованого комплексу під назвою «інформаційно-комунікативні технології», в розумінні якого складова «комунікативні» вказує на спілкування за допомогою мови.

У наукових джерелах термін «інформаційно-комунікативні технології» (ІКТ) (від англ. information and communications technology) вперше було використано в 1997 році після доповіді Денніса Стівенсона для уряду Великої Британії. Технологія забезпечує інтеграцію телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію.

Науковці вбачають переваги використання ІКТ в освітньому процесі у можливості організації:

– освітнього процесу за допомогою нових форм і засобів передачі знань: комп'ютерного моделювання; навчально-проектної діяльності; мультимедійних та телекомунікаційних технологій; інформаційного моделювання; комп'ютерного тестування; вебконференцій, семінарів; олімпіад, турнірів та ін.;

– самостійного, активного сприймання та засвоєння дітьми знань, умінь та навичок з урахуванням вибору темпу роботи з мультимедійною програмою відповідно до індивідуальних розумових, психолого-фізіологічних можливостей та інтересів.

Автори підручника «Інноваційні технології навчання» зазначають переваги й недоліки щодо використання інформаційно-комунікативних технологій в освітньому процесі. Серед переваг ІКТ вчений виокремлює:

– активізацію навчального процесу завдяки використанню привабливих і швидкозмінних форм подачі інформації;

- підвищення загальної мотивації та інтересу до навчання завдяки новим формам роботи;
- індивідуалізацію навчального процесу;
- формування вмінь та навичок щодо здійснення творчої діяльності;
- виховання інформаційної культури;
- опанування навичками оперативного прийняття рішення в непередбачуваній ситуації;
- об'єктивність контролю;
- інтенсифікацію самостійної роботи;
- зростання обсягу виконаних завдань;
- можливість оперативного отримання необхідної інформації;
- розширення інформаційних потоків при використанні Інтернету;
- можливість застосування технологій дистанційного навчання тощо [16].

Поряд зі значними перевагами вчені називають і окремі недоліки та проблеми застосування ІКТ:

- відсутність технічних засобів у користуванні викладачів та учнів у домашніх умовах;
- відсутність достатньої кількості комп'ютерних класів у навчальних закладах;
- недостатня кількість часу для підготовки викладача до заняття;
- недостатня комп'ютерна грамотність викладача;
- швидка зміна технологій та програмного устаткування;
- при надмірному застосуванні ІКТ можлива ймовірність переходу від розвивального навчання до наочно-ілюстративного;
- відсутність безпосереднього контакту з викладачем;
- погіршення стану здоров'я (зір, серцево-судинні захворювання, викривлення постави та ін.);
- інтернет-залежність тощо [16].

Підсумовуючи висновки, науковці наголошують, що вбудовування ІКТ у навчальний процес має базуватися на їх педагогічно обґрунтованому поєднанні

з традиційними методичними системами навчання та при обов'язковому обґрунтуванні педагогічної доцільності такого використання, тобто освіта на сучасному етапі має задовольняти нові потреби й водночас зберігати свої сильні традиційні сторони.

Вивчення і аналіз наукової літератури з питань післядипломної педагогічної освіти (В. Биков, О. Буров, А. Гуржій, М. Жалдак, А. Зубко, І. Жорова, О. Кохановська, В. Кузьменко, М. Лещенко, С. Литвинова, В. Луговий, В. Олійник, Н. Слюсаренко, О. Спирін, М. Шишкіна) свідчить, що використання інформаційно-комунікаційних технологій підвищує ефективність професійного розвитку педагогів.

Так, А. Зубко, І. Жорова, В. Кузьменко, Н. Слюсаренко, О. Кохановська основним ціннісним виміром якості сучасної післядипломної освіти називають професійний розвиток педагога з високим рівнем інформованості, умотивованості до власного розвитку й постійної самоосвіти, здатності творчо мислити, громадянської активності й відповідальності, мобільності, гнучкості, здатності ефективно реалізовувати державну освітню політику та забезпечувати якість освіти [15, с. 266].

Згідно з даними міжнародного консорціуму New Media Consortium (NMC), до сучасних комп'ютерних технологій, які визначають перспективний розвиток засобів інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, зараховують такі [47]:

1) мобільні технології, які дають можливість застосовувати в освітньому процесі смартфони, комунікатори, нетбуки, ноутбуки завдяки їхній можливості спільного доступу до ресурсів та швидкого підключення до мережі;

2) цифрові ресурси високої якості, програмне забезпечення та вільний централізований доступ до них, що допомагають вільно реалізовувати нові методи та форми роботи, орієнтовані на активну самостійну та продуктивну діяльність тих, хто навчається. Це може бути реалізоване внаслідок створення освітніх порталів;

3) сенсорні інтерфейси – технологія, що базується на природних людських жестах, які дають змогу легко управляти об'єктами на екрані. Поява таких

моделей сприяє розробці нових моделей взаємодії людини (викладача, учителя, учня) та інформаційно-комунікаційних засобів;

4) візуалізація даних. Дані такого типу є когнітивними інструментами навчання, які дуже люблять як учителі, так і учні. Нині звичайна візуалізація у вигляді малюнків, схем, моделей, 3d моделей, відео доповнена іншим напрямом посилення візуальної інформації – доповненої реальності, що пропонує комбінацію реальних та віртуальних об'єктів і створює зовсім нове інформаційне сприйняття реальності. Перевагою такого підходу є також перехід до моделі навчання через дослідження, що особливо актуальне в сучасній школі [15, с. 267].

Застосування зазначених технологій у системі післядипломної освіти сприяє активному розвитку електронного навчання та застосуванню дистанційної системи освіти для професійного розвитку сучасних педагогів ЗДО.

Наприклад, під час курсової підготовки на навчальних заняттях широко використовуються можливості мобільного навчання (m-learning, mobile learning), адже засоби мобільного зв'язку (кишенькові комп'ютери, нетбуки, мобільні телефони, смартфони, планшети тощо) стали доступними для всіх категорій педагогів. Під час проходження курсів підвищення кваліфікації в закладах післядипломної освіти цифрові технології:

- забезпечують ефективну взаємодію між слухачами;
- мотивують до роботи, сприяють організації групової та самостійної роботи в окремому просторі, організованому для традиційних занять;
- допомагають здійснювати контакти між суб'єктами освітнього процесу шляхом коротких повідомлень з мобільних пристроїв, отримання й передавання через всевітню мережу навчальних завдань та матеріалів, асинхронної роботи;
- залучають до використання мобільних засобів в освітній діяльності з подальшим застосуванням в умовах закладу освіти [15, с. 270].

Використання в післядипломному навчанні платформи Moodle, Google-середовища (Google Classroom, Google Диск, Youtube канал, Gmail, Google Календар, Google Документи та Google Презентації, Google Hangouts, Google

Форми та ін. сприяє формуванню цифрових компетентностей педагогів ЗДО та їхньому професійному розвитку.

Під час міжкурсового періоду педагоги ЗДО мають підвищувати свій професіоналізм шляхом участі в різноманітних вебінарах, онлайн нарадах, онлайн конференціях, проходження дистанційних спецкурсів та ін. Як сучасна умова професійного розвитку особливого значення у забезпеченні відкритого і повноцінного доступу до інформації набуває інформаційно-освітнє середовище, завдяки якому відбувається інформаційна підтримка педагога, його самоосвіта, опанування новими компетентностями.

Так, питання професійного розвитку педагога вирішується кафедрою дошкільної освіти КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» ЗОР у системі роботи як у курсовий період під час проходження курсів підвищення кваліфікації вихователів груп раннього і дошкільного віку, музичних керівників, вихователів-методистів, завідувачів та директорів закладів дошкільної освіти, так і міжкурсовий період під час науково-практичних конференцій, семінарів, тренінгів, майстер-класів, воркшопів, фестивалів тощо. З метою інформаційної підтримки освітнього процесу та забезпечення умов щодо професійного розвитку педагогів закладів дошкільної освіти в Запорізькій області організовано інформаційно-освітнє середовище (ІОС) кафедри дошкільної освіти, як сукупність вебресурсів, орієнтована на задоволення потреб в удосконаленні професійної компетентності й підвищенні рівня професіоналізму педагогів дошкільної ланки. ІОС складається з 28 пов'язаних між собою інформаційних ресурсів: сайту кафедри дошкільної освіти, блогу новин кафедри, інформаційного вісника для керівників освіти, сайтів і блогів міжнародних та всеукраїнських конференцій, блогів обласних фестивалів і конкурсів, вебресурсів за тематичними напрямками, авторських сайтів викладачів кафедри, що представлено в моделі інформаційно-освітнього середовища кафедри дошкільної освіти КЗ «ЗОІППО» ЗОР [44].

Різнманітність ІОС і його мережевий контент долучає педагогів ЗДО до інформації про науково-педагогічну діяльність, події в дошкільній ланці освіти

Запорізької області, педагогічну інноватику в закладах дошкільної освіти різних районів області. ІОС кафедри дошкільної освіти завдяки відкритості, доступності, швидкості, об'єктивності в отриманні інформації, задовольняє інформативну потребу, мотивує до впровадження інноваційних технологій і педагогічної творчості, надихає на розкриття природних потенціальних здібностей, організовує взаємодію між педагогами й закладами ДО Запорізького регіону, реалізовує онлайн підтримку педагогів та їх фахове консультування в міжкурсний період, що загалом дозволяє цілком розв'язувати питання розвитку професіоналізму педагогів ЗДО на робочих місцях.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, можна констатувати, що інформаційно-комунікаційні технології є невід'ємним освітнім інструментом, який впливає на всі компоненти професійного розвитку педагога ЗДО: емоційно-ціннісний – мотивують до освітньої діяльності, професійного зростання та формування компетентності «навчання впродовж життя»; когнітивний – розширюють межі отримання інформації, що сприяє поглибленню професійних знань; діяльнісний – сприяють формуванню цифрової грамотності педагогів, їх ІКТ-компетентності, орієнтації в інформаційному просторі, дотриманню правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, успішному запровадженню ІКТ в освітній процес ЗДО.

Таким чином, проведене дослідження теоретико-методологічних засад проблеми професійного розвитку педагога засобами інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО дозволяє зробити наступні висновки. Професійний розвиток педагогів визначається як свідомий, цілеспрямований процес набуття професійної компетентності й розвитку професійно значущих якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог, умов професійної діяльності, який складається з емоційно-ціннісного, когнітивного і діяльнісного компонентів та характеризується власною мотиваційною спрямованістю, акмеологічною позицією, професійною компетентністю педагога.

Професійному розвитку педагога ЗДО сприяє використання особистісно

орієнтованого, культурологічного, синергетичного, аксіологічного, екзистенційно-гуманістичного, акмеологічного, технологічного наукових підходів сприяє свідомому, цілеспрямованому процесу набуття професійної компетентності, розвитку професійно значущих якостей, власної мотиваційної спрямованості, акмеологічної позиції, професійної компетентності педагога ЗДО та забезпечує формування в дітей ключових компетентностей в процесі педагогічної діяльності.

Невід'ємним освітнім інструментом є інформаційно-комунікаційні технології, які впливають на всі компоненти професійного розвитку педагога ЗДО: емоційно-ціннісний – мотивують до освітньої діяльності, професійного зростання та формування компетентності «навчання впродовж життя»; когнітивний – розширюють межі отримання інформації, що сприяє поглибленню професійних знань; діяльнісний – сприяють формуванню цифрової грамотності педагогів, їх ІКТ-компетентності, орієнтації в інформаційному просторі, дотриманню правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, успішному запровадженню ІКТ в освітній процес ЗДО.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ ЗАСОБАМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗДО

2.1. Мета, завдання і структура моделі професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО

Проаналізувавши науково-педагогічну літературу з проблеми, зроблено висновок, що для професійного розвитку педагогів ЗДО важливого значення набуває опанування інформаційно-комунікаційних технологій, які: мотивують до освітньої діяльності, професійного зростання та формування компетентності «навчання впродовж життя»; розширюють межі отримання інформації, що впливає на поглиблення професійних знань; сприяють формуванню цифрової грамотності педагогів, їх ІКТ-компетентності, орієнтації в інформаційному просторі, дотриманню правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, успішному запровадженню ІКТ в освітній процес.

Ефективність реалізації визначених нами першочергових завдань у запровадженні інформаційно-комунікаційних технологій залежить від проектування процесу професійного розвитку для педагогів ЗДО та використання методу моделювання. З цією метою нами розроблено модель професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО (далі Модель) і запроваджено в закладі дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу № 235 «Горошинка» Запорізької міської ради у 2022-2023 навчальному році.

Для обґрунтування розробленої нами Моделі вважаємо за доцільне розглянути загальну сутність зазначеної дефініції. Поняття «модель» має

латинське походження, що означає спосіб, образ, міру. Розкриваючи суть методу моделювання, можна констатувати, що основою його є опосередковане оперування штучно створеною системою, яка знаходиться у необхідній до об'єкта пізнання тотожності. Тому головною метою методу моделювання більшість науковців убачають у створенні Моделі, яка повною мірою спроможна відтворювати причинно-наслідкові зв'язки, що існують в реальному об'єкті.

Модель є абстрактним поданням теорії, її «операціоналізації», яку можна передати «емпіричним шляхом» [37, с. 339]. Основною вимогою до моделі є її адекватність, тобто «відповідність реальній дійсності, суттєвим властивостям об'єкта» [12, с. 516].

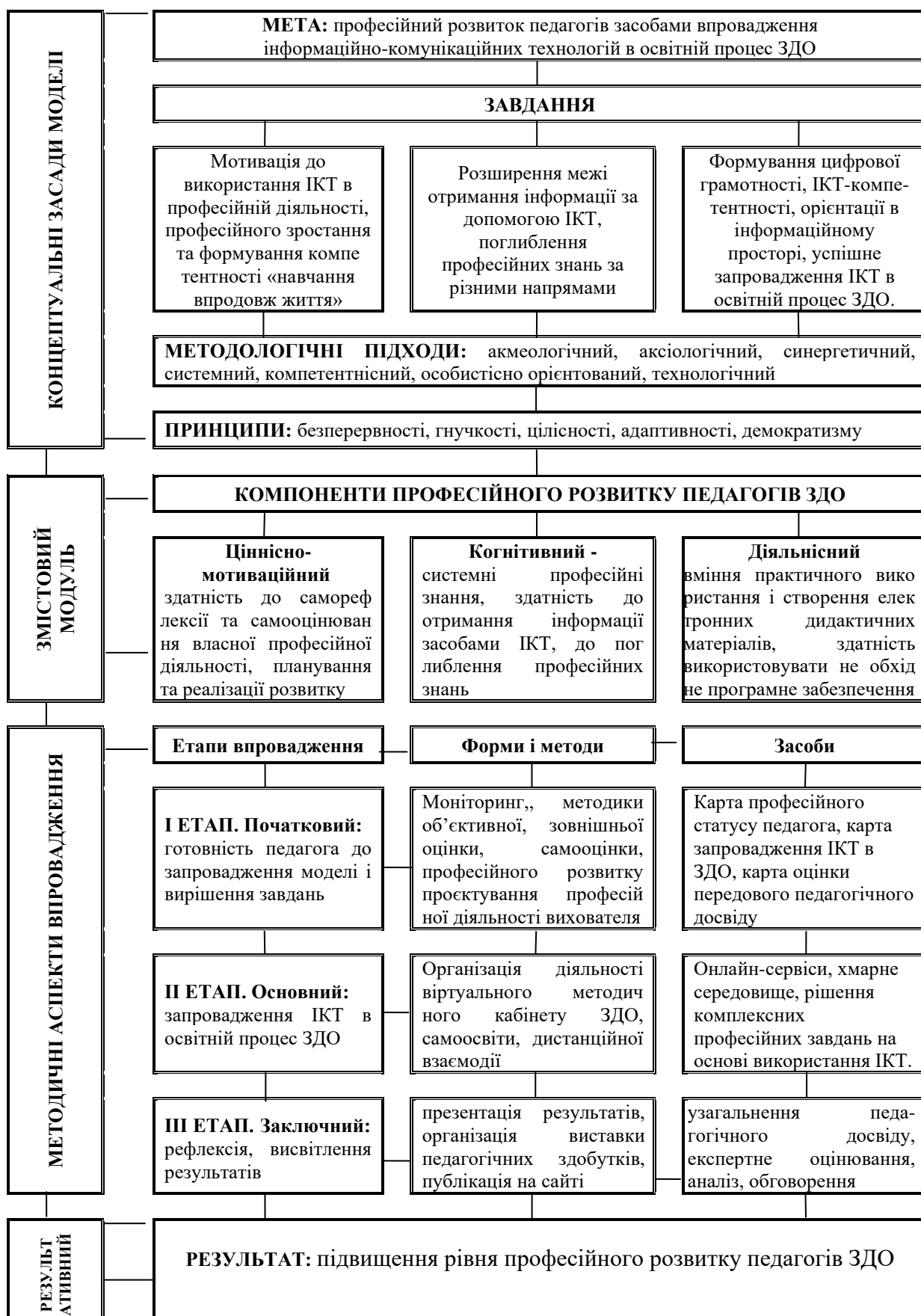
Аналіз науково-теоретичної літератури з даного питання дозволяє переконатися в доцільності розроблення моделі практичної реалізації мети з професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО.

Розроблену Модель спрямовано на професійний розвиток педагогів ЗДО закладу дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу № 235 «Горошинка» Запорізької міської ради, в якому працюють 22 педагоги (рис. 2.1).

Метою розробленої Моделі визначено: професійний розвиток педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО.

Досягнення мети уможливилює реалізація наступних завдань:

- мотивація до використання ІКТ в професійній діяльності, професійного зростання та формування компетентності «навчання впродовж життя»;
- розширення межі отримання інформації за допомогою ІКТ, поглиблення професійних знань за різними напрямками;
- формування цифрової грамотності, ІКТ-компетентності, орієнтації в інформаційному просторі, дотримання правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, успішне запровадження ІКТ в освітній процес ЗДО.

Рисунок 2.1. Модель професійного розвитку педагогів засобами впровадження ІКТ в освітній процес ЗДО

Успішне запровадження ІКТ в освітній процес ЗДО передбачає:

- організацію інформаційної взаємодії між педагогами, педагогами та батьками, педагогами й дітьми, педагогами і адміністрацією;
- здійснення педагогічної діяльності з використанням засобів ІКТ за різними освітніми напрямками інваріантного і варіативного компонентів державного стандарту дошкільної освіти;
- здійснення інформаційної діяльності зі збору, обробки, передачі, збереження електронних ресурсів;
- розроблення і реалізація можливості запровадження електронних напрацювань дидактичного призначення; створення і використання освітнього електронного контенту.

Саме вищезазначені навички необхідні педагогу для впровадження ІКТ в освітній процес ЗДО та формування ІКТ-компетентності, що дозволить: застосовувати ІКТ в освітньому процесі; орієнтуватися в інформаційному просторі; отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних професійних потреб; раціонально використовувати комп'ютер і комп'ютерні засоби під час розв'язування різноманітних завдань; створювати інформаційні ресурси за допомогою засобів ІКТ.

Реалізація першого завдання – мотивація до використання ІКТ в професійній діяльності, професійного зростання та формування компетентності «навчання впродовж життя» – конкретизується в здатності до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності; здатності планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту засобами ІКТ.

Друге завдання – розширення межі отримання інформації за допомогою ІКТ, поглиблення професійних знань за різними напрямками, здійснюється в процесі формування здатності поглиблювати системні професійні знання засобами ІКТ, орієнтуватись в інформаційному просторі, використовувати освітні ресурси, розташовані на просторах мережі Інтернет, дотримуватись правил безпечної поведінки в цифровому середовищі.

Третє завдання – формування цифрової грамотності, ІКТ-компетентності, успішне запровадження ІКТ та електронних освітніх ресурсів в освітній процес ЗДО – спрямоване на: вміння практичного використання і створення електронних дидактичних матеріалів; здатність розробляти необхідне програмне забезпечення, вміння знаходити, обробляти й використовувати інформацію, зібрану в цифрових освітніх ресурсах, виходячи з поставлених завдань, у межах освітнього процесу.

Структурними компонентами даної Моделі є модулі: концептуально-цільовий, змістовий, технологічний і результативний, реалізація яких дозволяє ефективно впливати на основні компоненти професійного розвитку педагогів ЗДО: ціннісно-мотиваційний (здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності, планування та реалізації розвитку); когнітивний (системні професійні знання, здатність до отримання інформації засобами ІКТ, до поглиблення професійних знань) і діяльнісний (вміння практичного використання і створення електронних дидактичних матеріалів, здатність використовувати необхідне програмне забезпечення), які є взаємозалежними.

Отже, з метою професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО розроблено Модель, яку спрямовано на вирішення завдань: мотивація до використання ІКТ в професійній діяльності, професійного зростання та формування компетентності «навчання впродовж життя»; розширення межі отримання інформації за допомогою ІКТ, поглиблення професійних знань за різними напрямками; формування цифрової грамотності, ІКТ-компетентності, орієнтації в інформаційному просторі, дотримання правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, успішне запровадження ІКТ в освітній процес ЗДО. Структуру Моделі представлено модулями: концептуально-цільовий, змістовий, технологічний і результативний, реалізація яких дозволяє ефективно впливати на основні компоненти професійного розвитку педагогів ЗДО: ціннісно-мотиваційний (соціальні мотиви, мотивація запровадження ІКТ та мотивація особистісного і професійного саморозвитку); когнітивний (системні професійні

знання, здатність до отримання інформації засобами ІКТ, до поглиблення професійних знань) і діяльнісний (вміння практичного використання і створення електронних дидактичних матеріалів, здатність використовувати необхідне програмне забезпечення).

2.2. Методичні аспекти запровадження Моделі професійного розвитку педагогів ЗДО

Основними структурними компонентами Моделі є змістовий і методичний модулі, які містять критеріальний апарат, запропоновані етапи професійного розвитку педагогів ЗДО засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО (рис. 2.1).

Для запровадження Моделі розроблено методичний супровід, реалізація якого здійснювалась на трьох етапах:

I етап – початковий: готовність педагога до запровадження моделі і вирішення завдань;

II етап – основний: запровадження ІКТ в освітній процес ЗДО;

III етап – завершальний: рефлексія, висвітлення результатів професійної діяльності, продуктів педагогічної творчості педагогів ЗДО.

Перший етап – початковий, спрямовано на готовність педагога до реалізації завдань Моделі з урахуванням сучасних технологій, зокрема ІКТ.

Визначено низку вимог до готовності педагога. Педагог повинен знати: вимоги державних документів про освіту, зокрема Закону України «Про дошкільну освіту», державного стандарту дошкільної освіти; сучасні інноваційні процеси та технології в дошкільній освіті; психологічні закономірності загального розвитку дітей дошкільного віку; комплексні та парціальні програми з інформаційно-комунікаційних технологій; методику проведення занять; особливості інноваційних педагогічних технологій (інтерактивних, проєктних тощо) порівняно з традиційним навчанням; специфіку організації самонавчання

в галузі ІКТ та специфіку організації ігрової, проєктної, пошуково-дослідницької діяльності.

Педагог повинен вміти: проводити заняття дотримуючись вимог освітніх програм; впроваджувати інноваційні технології за різними освітніми напрямами; застосовувати сучасні аудіовізуальні та мультимедійні засоби; добирати електронні ресурси для проведення різних видів діяльності – музичні, візуальні, образотворчі; самостійно працювати із сучасною психолого-педагогічною, методичною і спеціальною літературою.

Педагог планує освітню діяльність за різними освітніми напрямами згідно із річним планом роботи ЗДО і готує супроводжувальні дидактичні матеріали до занять із використанням ІКТ:

- наочні матеріали – схеми, плакати, комп'ютерні слайди, демонстраційні матеріали, репродукції, відеотеку, фонохрестоматію тощо;

- роздаткові матеріали для занять та ігрової діяльності: картки із зображеннями, уривки музичних, художніх творів тощо; розробляє сценарії вечорів-розваг, спортивних свят, плани-конспекти занять; узагальнює досвід роботи та готує опис власного педагогічного досвіду.

Визначення особливостей професійного розвитку педагогів ЗДО в Моделі здійснюється завдяки комплексу розроблених діагностичних процедур, який містить як методики об'єктивної, зовнішньої оцінки, так і самооцінки педагогами особливостей власного професійного розвитку, а саме: Карту професійного статусу педагога, Карту запровадження ІКТ в ЗДО, Карту оцінки передового педагогічного досвіду.

На другому етапі – основному – відбувається запровадження ІКТ в освітній процес ЗДО з метою підвищення рівня професійного розвитку педагогів.

Розглянемо докладніше систему методичного супроводу на прикладі організації віртуального методичного кабінету ЗДО.

Розроблено методичний супровід щодо впровадження системи методичних заходів із професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО на основі

практичних здобутків педагогів-практиків Л. Трифонової, С. Кривенко [38]. Методичний супровід здійснюється на трьох етапах: початковому, основному і завершальному.

Професійний розвиток педагогів ЗДО засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій передбачає володіння ІКТ, інструментарієм комунікації або мережами для отримання, обробки та передачі інформації. Процес професійного розвитку педагога ЗДО складається з трьох етапів:

1) професійно-орієнтовний – спрямований на орієнтування в можливостях ІКТ і формування навичок їх використання для вирішення освітніх завдань. Засобом виступає опанування ІКТ на матеріалі професійної діяльності педагога ЗДО, наприклад, підготовка дидактичних карток, наочності тощо;

2) професійно-методичний – припускає рішення методичних завдань засобами ІКТ, формування умінь застосовувати ІКТ для навчання дітей дошкільного віку та взаємодії з учасниками освітнього процесу. Засобом є педагогічний аналіз доцільності, ефективності застосування ІКТ, розробка дидактичних матеріалів з використанням ІКТ тощо;

3) професійно-організаційний – спрямований на отримання навичок організації освітнього процесу з різних освітніх напрямів в умовах застосування ІКТ, проектування професійної діяльності вихователя ЗДО. Засобом виступає рішення комплексних професійних завдань на основі використання ІКТ.

З метою ефективного професійного розвитку педагогів різних категорій в ЗДО на другому етапі організовано роботу віртуального методичного кабінету. Напрями методичного супроводу професійного розвитку педагогів визначено відповідно до річних завдань ЗДО, проведеного діагностування рівня інформаційної грамотності та вивчення потреб вихователів у методичних послугах:

– досліджено рівень володіння навичками роботи з комп'ютером.

– з метою виявлення ступеня володіння хмарними технологіями та відношення вихователів до можливостей застосування їх у професійній

діяльності, проведено опитування «Хмарні сервіси та їх призначення».

– проведено опитування з теми «Яким я бачу віртуальний методичний кабінет?», яке показало уявлення педагогів про систему методичних послуг в організації процесу обслуговування освітніх запитів вихователів та таку структуру методичного кабінету, яка буде зручною та зрозумілою для педагогів.

У результаті проведеного моніторингу та вивчення наукових джерел визначено перспективи професійного розвитку засобами віртуального методичного кабінету в ЗДО:

– дозволяє ефективно розв'язувати проблеми підвищення кваліфікації та педагогічної майстерності педагогів, збудувати відкриту систему безперервної освіти;

– надає доступність в будь-який час доби та з будь-якого місця до інформаційних ресурсів, що сприяє створенню єдиного інформаційно-методичного простору закладу, забезпеченню більш якісної методичної підтримки інноваційної діяльності як всього колективу, так і окремих педагогів;

– забезпечує інтерактивність, можливість зворотного зв'язку, удосконалює мережеву взаємодію з педагогами закладу, розширює зони співпраці та зміцнює контакти між методичною службою закладу та педагогічним колективом.

Віртуальний методичний кабінет в закладі дошкільної освіти забезпечує інформаційно-освітній простір методичної служби, сучасну форму мережевої взаємодії, сприяє професійному розвитку педагогів ЗДО і вирішує завдання:

– розробка кардинально-нових підходів функціонування методичного кабінету на принципах інформатизації освіти;

– створення хмарно орієнтованого методичного простору;

– розробка практичного навігатора для педагогів щодо ВМК;

– конструювання діяльності педагогів та організація їх взаємодії у хмарно орієнтованому середовищі закладу дошкільної освіти;

– забезпечення навчання педагогів алгоритму включення в роботу ВМК закладу дошкільної освіти;

– розробка кейс-паketу організаційно-технологічного та методичного

супроводу педагогів, необхідного для участі у функціонуванні ВМК;

- налагодження ефективної двосторонньої комунікації засобами хмарних технологій;
- використання ВМК як системи безперервного підвищення професійної кваліфікації педагогічних кадрів, стимулювання самоосвіти та творчого зростання кожного педагога.

Ефективним інструментом побудови та відкритості інформаційно-освітнього середовища в закладі дошкільної освіти стає використання хмарних технологій, які сприятимуть підвищенню ефективності роботи основних учасників процесу освіти – управлінців, педагогів, батьків, забезпечить їх командну взаємодію, опанування необхідною оперативною інформацією, зменшить кількість паперових носіїв.

Значний вплив на професійний розвиток педагогів мають електронні освітні ресурси, які класифікуються за роллю в освітньому процесі:

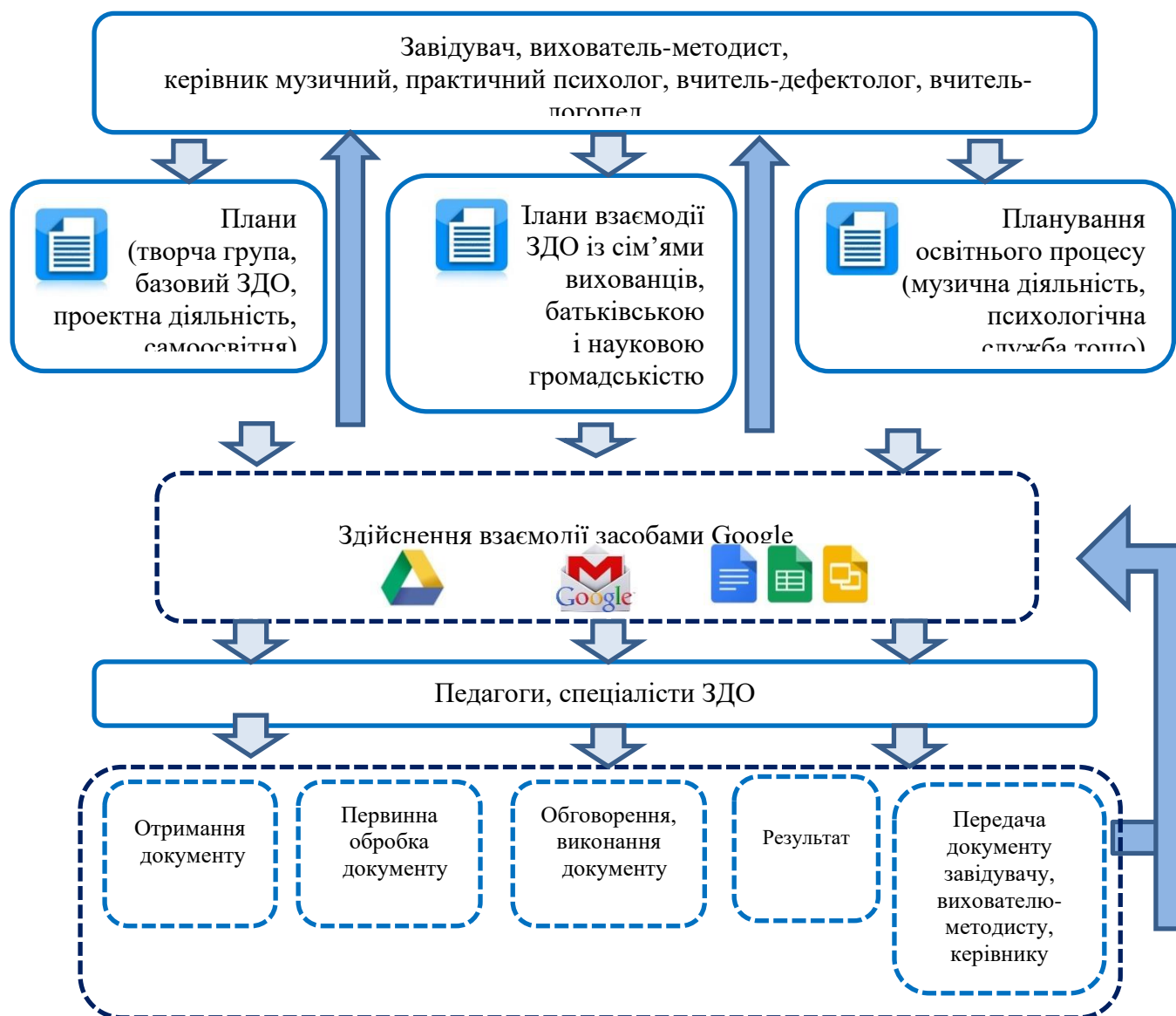
- навчальні (електронні підручники й навчальні посібники);
- методичні (методичні посібники, методичні рекомендації, тематичні плани тощо);
- навчально-методичні (навчальні плани, програми);
- допоміжні (електронні довідники, словники, енциклопедії, наукові публікації, матеріали конференцій);
- контрольні (ресурси, що забезпечують моніторинг досягнень).

Для роботи над електронним документом у віртуальному методичному кабінеті нами використано алгоритм практиків Л. Трифонові, С. Кривенко, який представлено на рисунку 2.2.

Розроблений алгоритм роботи над документом (рис. 2.2) містить процеси, які забезпечуються цифровою грамотністю та вимагають ІКТ-компетентності від усіх педагогів, а саме:

- передача вихователем-методистом, або членом творчої групи документа у електронному форматі (план роботи, звіт, консультація) педагогам закладу з використанням хмарних сервісів;

- отримання документа виконавцем;
- здійснення первинної обробки документа – аналіз змісту, обговорення і консультування з вихователем-методистом щодо його виконання тощо;
- проведення заходів з виконання завдань, визначених в документі;
- досягнення результату (виконання завдань, передбачених документом);
- передача виконаних завдань вихователю-методисту або члену творчої групи.

Рисунок 2.2. Алгоритм роботи над електронним документом у віртуальному методичному кабінеті

Налагодження роботи за розробленим алгоритмом дозволяє значно покращити процес взаємодії між співробітниками, урізноманітнити форми

співробітництва і комунікації, оптимізувати часові та інші ресурси, у т.ч. витратні матеріали. Педагоги отримують можливість працювати над завданнями будь-де, будь-коли, маючи доступ до мережі Інтернет, співпрацювати в синхронному й асинхронному режимі.

Роботу з формування навичок педагогів щодо використання можливостей сервісів Google у розбудові віртуального методичного кабінету здійснювали за розробленим планом (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1

План навчання педагогів навичкам використання сервісів Google

№ з/п	Тема заняття	Теорія	Дистанційне навчання	Практика
1	МОДУЛЬ № 1			
1.1	Хмарні сервіси в освіті	Сервіси Google	Статті про сервіс Gmail Переваги та особливості сервісу	
1.2	Сервіс Gmail	Переваги та особливості сервісу Gmail		Створення акаунта Google
1.3	Робота в електронній пошті Gmail Налаштування пошти Gmail	Налаштування пошти Gmail	Перегляд відео «Пишемо листа учаснику семінару»	Листування
				Спілкування у чаті
1.4	Електронне сховище даних Google Диск	Короткий відеоогляд можливостей сервісу Google Диск	Ознайомлення з файлом «Сервіси Google у професійній діяльності педагогічного працівника»	Створення папки на диску Google. Завантаження файлу на Google диск
1.5	Google Docs (Google Документи)	Формати файлів Google документів	Перегляд відео Створення документа Google,	Створення текстового документа, додавання коментаря

Продовження таблиці 2.1

1.6	Доступ до документів на Google диск		Перегляд відео Надання доступу до документа на Google диск	Надання доступу до документів на Google диск
2	МОДУЛЬ № 2			
2.1	Google календар	Огляд можливостей календаря Google		Вхід до сервісу та налаштування календаря
2.2	Google календар як інструмент тайм менеджменту		Перегляд відео Створення календаря для особистого планування.	Створення Календаря Google для планування.
	Нагадування у мобільному телефоні для отримання сповіщень.			Налаштування мобільного телефону для отримання сповіщень
3	МОДУЛЬ № 3			
3.1	Служби онлайнного документообігу	Основні принципи електронного документообігу	Перегляд відео Спільна робота з онлайнними документами	
3.2	Коллективна робота з презентацією	Створення презентації на Google Диску	Навчальне відео Спільна робота з документами Google	Редагування спільної презентації
3.3	Таблиці Google	Основи роботи в таблицях Google		Створення таблиці для аналізу і публікації результатів
3.4	Google-Forms без проблем	Всі можливості Google-форми	Перегляд відео Створюємо Google-форму	Створення та оцінювання тестів на основі Google-форм
3.5	Створення сайту Google	Алгоритм роботи з сайтом		Створення сайту, робота з наповненням сайту
	Всього занять	11	9	13

Роботу з формування навичок педагогів щодо використання можливостей сервісів Google у розбудові віртуального методичного кабінету здійснювали за розробленим планом. Теоретичні аспекти використання сервісу здійснювалось за допомогою презентацій. Так, огляд можливостей календаря Google зроблено в формі презентації, яку педагоги опрацьовують під час практичного заняття (додаток А).

Обираючи ресурси для створення інформаційно-комунікаційного простору і забезпечення дистанційної освіти, ми вивчили педагогічний досвід практиків Г. Подтикан, О. Корякіної, Є. Терешкевич і сконцентрували увагу на головних критеріях: відповідність методичним цілям, інформаційна безпечність для дитини, доступність програмного забезпечення, зрозумілість інтерфейсу та універсальність, відсутність необхідності додаткових завантажень та мінімізація потреб реєстрації, а також підтримка будь-яких операційних систем (Windows, Android, iOS тощо) [31].

Слід зазначити, що дистанційний формат майже унеможливує комунікацію та спільну діяльність педагога з дитиною, але у партнерській взаємодії з батьками ми можемо використати можливості соціальних мереж та месенджерів на кшталт Viber, WhatsApp та Telegram, спілкуючись з дитиною засобами відео- та голосових повідомлень, онлайн-зустрічей у Zoom.

Zoom (<http://zoom.us/download>) – сервіс для онлайн-конференцій, який можна завантажити через офіційний сайт на ПК або як застосунок на планшет чи мобільний. Безоплатна версія дозволяє проводити онлайн-зустрічі індивідуально або з групою протягом 40 хвилин. Сервіс має зрозумілий інтерфейс, дозволяє проводити демонстрацію екрана та має інтерактивну дошку. Користувачі можуть приєднатись до конференції за посиланням або за ідентифікатором (спеціальним кодом).

Так, організація занять в дистанційній формі відбувалась за допомогою онлайн-конференцій в Zoom та розроблених відео занять. У запровадженні Моделі нами використано систему відеозанять ЗДО № 235 м. Запоріжжя для різних вікових груп (додаток Б) [31].

Ще один виклик дистанційного формату – це складність використання традиційних видів мотивації, тому найбільш виграшними інструментами можна назвати інтерактивні ігри та зрозумілі, ілюстровані онлайн-заняття, створені на принципах агентності, які спонукають дитину до співтворчості, пошуку, а також перетворюють її на дослідника та активного учасника освітнього процесу. Саме тому, ми намагаємось створити контент, який включає 5 характеристик гри. І хоча більшість наших занять у форматі скрінкаст, це не ототожнює їх з мультфільмами чи просто розвивальним відео. Використання відкритих запитань та завдань, переходи за QR-кодами під час заняття робить їх унікальним, повноцінним інструментом для впровадження діяльнісного підходу навчання через гру.

У процесі створення інтерактивних ігор та відеозанять ми обрали для себе такі оптимальні сервіси та застосунки як: PowerPoint, Canva, InShot, Jigsawplanet, LearningApps, Wordwall та ін. Деякі з них, що мають найбільший попит серед наших педагогів, розглянемо більш детально.

PowerPoint - програма, яка використовується для створення презентацій. Цей додаток ідеально підходить для створення відео супроводу для занять як в офлайн, так і в онлайн режимі. PowerPoint входить до Microsoft Office, а значить доступний широкому загалу споживачів та є невід'ємним атрибутом домашнього та робочого комп'ютера і має необхідну сумісність з іншими засобами ІКТ (презентації, створені в PowerPoint можна демонструвати на інших ПК, телевізорах тощо). PowerPoint – досить простий та ефективний додаток. Програма вважається світовим лідером для створення презентацій. Вона проста та зрозуміла будь-якому користувачу, з її допомогою навіть початківець зможе зробити гідну презентацію, яка виглядатиме так, ніби її створив професіонал. В програмі є досить велика колекція шаблонів, які являють собою слайди з різноманітним фоном та елементами як текстовими, так і медіа, є можливість задавати ефекти для елементів, щоб звернути увагу глядача на потрібній інформації.

LearningApps – це сервіс для створення мультимедійних інтерактивних

дидактичних вправ, він є конструктором для розробки цікавих завдань. За допомогою LearningApps діти можуть застосувати набуті знання в ігровій формі. Даний сервіс також пропонує велику кількість різноманітних вже створених ігор, які розбиті за освітніми напрямками та віком. Сервіс LearningApps надає можливість отримувати QR-коди для того, щоб інтерактивне завдання можна було вставити в відео заняття або презентацію. В цілому дуже корисна програма, рухома та інтерактивна, а кількість створених вправ – не обмежена.

Canva – інструмент для створення інфографіки. Canva не потребує додаткових знань та навичок, адже не має складного функціонального меню. В цьому додатку можна: створювати дизайн за допомогою відео та фото; редагувати документ спільно з колегами, відкривати їм доступ до редагування; створювати відео з декількох різних відео; додавати в відео ще одне відео; додавати безліч різних об'єктів на фото, відео та презентації; редагувати фото та створювати колажі. Ресурс Canva дає досить корисну безоплатну версію для користувачів.

Wordwall використовується для створення інтерактивних вправ і матеріалів для видрукування. Інтерактивні вправи можна відтворювати на будь-якому вебпристрої, наприклад: комп'ютері, планшеті, телефоні чи інтерактивній дошці. Діти можуть виконувати їх самостійно або за допомогою дорослого. Потрібні матеріали використовуються як у цифровому, так і в друкованому вигляді.

InShot є одним із найпоширеніших фото- та відеоредакторів із доступних в цей час. Це дуже повна програма, яка інсталується на пристрої з різними операційними системами: Android, iOS та Windows. Фото- та відеоредактор InShot має простий і зручний інтерфейс із широким набором інструментів для об'єднання роликів, безліч фільтрів, наліпок, рамок і красивих ефектів. Переваги: невисокі системні вимоги; додавання зображень і музики до відео; збереження ваших робіт в пам'яті пристрою; вбудований магазин додатків від розробника; високі позиції на Google Play Market і App Store; потужні інструменти для редагування фотографій та кліпів.

Для створення інтерактивних ігор використано ряд онлайн сервісів. Learning.Apps, як вже зазначалось вище, це один з найзручніших сервісів для створення мультимедійних інтерактивних дидактичних ігор. Роботу у даному сервісі варто почати з реєстрації. Платформа Learning.Apps містить інструкцію та велику кількість шаблонів для створення ігор. «Знайти пару», «Класифікація», «Числова пряма», «Просте упорядкування», «Фрагменти зображень», «Пазли», різноманітні вікторини та багато іншого дають педагогу можливість створити гру відповідно до вікових особливостей вихованців та вимог освітнього процесу.

При створенні ігор на даній платформі можна використовувати як вже запропоновані фото-, відео- та аудіофайли, так і власні. Обравши потрібний шаблон, слід зазначити назву та коротку інструкцію, додати обрані файли. Натиснувши на поле «Завершити редагування та переглянути вправу», маємо можливість протестувати гру та виправити недоліки, якщо вони існують, а виправивши, натискаємо на поле «Зберегти вправу». Щоб гра була доступна іншим, важливо зробити її публічною. Останній крок: копіюємо посилання або QR-код створеної гри та поширюємо його через освітні соцмережі або використовуємо під час заняття.

Wordwall також дуже зручна платформа для створення інтерактивних вправ, але, на відміну, від Learning.Apps є платною. Щоб почати працювати на цій платформі потрібно зареєструватися. Сервіс Wordwall містить інструкцію та шаблони. Щоб створити нову вправу, потрібно обрати шаблон, додати фото-, відео- та аудіофайли й зберегти вправу. Платформа Wordwall має відмінні від Learning.Apps шаблони, тому буде доречним використовувати у роботі обидва ці сервіси.

Liveworksheets дозволяє перетворювати традиційні аркуші для друку (doc, pdf, jpg ті ін.) на інтерактивні онлайн-вправи з самоперевіркою, які називаються «інтерактивними аркушами». Це зручний сервіс для дітей, їх батьків та вихователів. Крім того, інтерактивні аркуші повною мірою використовують нові технології, застосовані в освіті.

Зареєструвавшись, педагог може створювати власні інтерактивні аркуші

або використовувати ті, якими поділилися інші педагоги.

У запровадженні Моделі нами використано систему інтерактивних ігор ЗДО № 235 м.Запоріжжя для різних вікових груп (додаток В) [31].

Важливим компонентом професійного розвитку педагогів є здатність налагоджувати взаємодію з батьками. Трансформаційні зміни, які внесло сьогодення в освітянське життя, а саме: запровадження дистанційного формату навчання у ЗДО, є більш дієвим та ефективним, коли базується на засадах педагогіки партнерства. Тобто батьки не повинні залишатися осторонь освітнього процесу, а мають стати активними учасниками, агентами, драйверами змін. Задля забезпечення ефективності комунікації з усіма учасниками освітнього процесу в дистанційну систему освіти ЗДО впроваджено:

- інтерактивні форми взаємодії з родинами;
- освітня діяльність в дистанційному форматі з пріоритетом асинхронного режиму навчання;
- систематичне оновлення освітньої інформації на сайті ЗДО;
- розміщення відеозанять для всіх вікових груп на YouTube каналі ЗДО;
- викладення відеозанять із рекомендаціями щодо роботи з дітьми на Facebook-сторінці ЗДО;
- використання Viber-месенджера для проведення флешмобів, тематичних днів, консультацій для батьків щодо зниження рівня стресу дитини, підтримки емоційного благополуччя, піклування про здоров'я, безпеку та розвиток дітей під час воєнного стану; спілкування з вихованцями та їхніми батьками за допомогою голосових повідомлень; отримання зворотного зв'язку від батьків у месенджер (за бажанням) результатів діяльності дітей: відео, фото, скриншоти дитячої творчості тощо.

Співпрацю з батьками спрямовано на об'єднання педагогів і батьків у єдину команду, в якій кожен учасник своїми засобами та способами прагне до спільної мети – забезпечити всебічний розвиток дитини, попри будь-які зовнішні обставини.

Таким чином можна стверджувати, що використання різноманітних

онлайн сервісів у створенні інформаційно-комунікаційного простору забезпечує професійний розвиток педагогів, дозволяє педагогам урізноманітнити освітній процес, організувати та налагодити дистанційну взаємодію.

Отже, розроблено методичний супровід запровадження Моделі, який спрямовано на підготовку педагога до запровадження моделі, вирішення її основних завдань за допомогою ІКТ, рефлексію та висвітлення результатів педагогічної діяльності, що забезпечує професійний розвиток педагогів ЗДО на всіх його етапах: професійно-орієнтовному (формування навичок орієнтування в можливостях ІКТ для вирішення освітніх завдань); професійно-методичному (вирішення освітніх завдань засобами ІКТ, формування умінь застосовувати ІКТ для навчання дітей, взаємодії з учасниками освітнього процесу); професійно-організаційному (отримання навичок організації освітнього процесу з різних освітніх напрямів в умовах застосування ІКТ, проектування професійної діяльності вихователя ЗДО).

2.3. Результати запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в професійному розвитку педагогів ЗДО

На третьому – завершальному етапі реалізації Моделі відбувається аналіз результатів запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в професійному розвитку педагогів ЗДО: висвітлення продуктів творчості, рефлексія, аналіз педагогом власної діяльності, систематизація й узагальнення набутого досвіду, презентація результатів запровадження Моделі професійного розвитку на вебресурсах, у фахових виданнях, методичних, науково-практичних заходах різного рівня. Зміст розробленої Моделі на завершальному етапі реалізується через організацію виставок, фестивалів професійної майстерності, обговорення професійних досягнень. В процесі аналізу надається оцінка використання можливостей ІКТ для професійного розвитку педагога. Так, приклад результату використання сервісів Google для професійного розвитку

надано в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Можливості сервісів Google у професійному розвитку педагогів ЗДО

№ з/п	Можливості сервісів Google	Результат використання для професійного розвитку
1.	Використання мережевих сервісів служб Google	Накопичення великих обсягів інформації, яка може бути використана в професійних цілях. Ресурси доступні будь-кому, у будь-який час незалежно від місця перебування, без матеріальних витрат.
2.	Створення інформаційно-предметного середовища	Радикальне спрощення процесу створення матеріалів і публікацій у мережі. Обмін ідеями та обговорення вже створених матеріалів. Удосконалення опублікованих матеріалів. Організація тематичних форумів і чатів. Створення електронних тренажерів освітніх процесів.
3.	Реалізація інформаційних концепцій, самостійне здобуття знань і навичок	Участь у майстер-класах, вебінарах, віртуальних конференціях, конкурсах професійної майстерності. Нові форми діяльності, пов'язані з пошуком у мережі інформації, створенням та редагуванням власних цифрових об'єктів, дають змогу освоювати важливі інформаційні навички.
4.	Спостереження за практичною діяльністю колег усередині віртуальних методичних кабінетів закладів дошкільної освіти міста	Розширення поля для мережевої взаємодії та співробітництва з іншими педагогами, можливість самостійно корегувати свою власну діяльність.

Результатом упровадження Моделі є створення віртуального методичного кабінету, підвищення фахового рівня підготовки до проведення занять, зокрема виготовлення супроводжувальних дидактичних матеріалів до занять із використанням ІКТ.

Віртуальний методичний кабінет надав можливість здійснювати обмін інформацією в мережі Інтернет. Так, інформаційні повідомлення циркулюють у вигляді листів електронної пошти, інформація зчитується з сайту ЗДО, відділом управління освіти, кафедри дошкільної освіти КЗ «ЗОППО» ЗОР, відбувається обмін на форумах, блогах, у рамках педагогічних Інтернет-спільнот тощо. Інформація, що циркулює в інформаційних потоках, розміщується в Інтернеті разом із документами віртуального методичного кабінету, утворює контент у мережі з урахуванням професійної діяльності педагогічних працівників закладу. Результатом такої взаємодії стало підвищення рівня професійного розвитку, вдосконалення професійних й особистісних компетентностей педагогів унаслідок здійснення впливу на усі складові системи професійної діяльності: змістову (поглиблення науково-методичних, психологічних і професійних знань), методичну (підвищення рівня методичної підготовленості до якісного проведення всіх видів занять, формування навичок організації освітнім процесом), комунікативну (вдосконалення умінь налагоджувати взаємодію педагогів, батьків, дітей) та організаційну (планування освітньої діяльності, проведення заходів із батьками).

Запровадження Моделі дозволило проводити заняття дотримуючись вимог освітніх програм; впроваджувати інноваційні технології за різними освітніми напрямами; застосовувати сучасні аудіовізуальні і мультимедійні засоби; добирати електронні ресурси для проведення різних видів діяльності – музичні, візуальні, образотворчі; самостійно працювати із сучасною психолого-педагогічною, методичною і спеціальною літературою.

Реалізація Моделі вплинула на удосконалення підготовки супроводжувальних дидактичних матеріалів до занять із використанням ІКТ: наочних (схеми, плакати, комп'ютерні слайди, демонстраційні матеріали, репродукції, відеотеку, фонохрестоматію тощо); роздаткових для занять та ігрової діяльності (картки із зображеннями, уривки музичних, художніх творів тощо; розробляє сценарії вечорів-розваг, спортивних свят, плани-конспекти занять; узагальнює досвід роботи та готує опис власного педагогічного досвіду).

Визначені критерії результативності запровадження Моделі дозволили констатувати зміни в освітньому просторі, які сприяли професійному розвитку педагогів, а саме:

- наявність банку даних нормативно-правової, науково-теоретичної, програмно-методичної інформації;
- можливість оптимального доступу педагогічних працівників до будь-якої необхідної інформації, задоволення запитів, потреб педагогів закладу;
- забезпечення мобільної інформаційної підтримки діяльності педагогічних і працівників;
- забезпечення транслявання вебінарів, відео конференцій;
- можливість отримання дистанційних консультацій від авторів творчих продуктів, розміщених у віртуальному методичному кабінеті через систему дистанційного спілкування (електронна пошта, педагогічний форум, гостьова книга, чат);
- забезпечення можливості обміну педагогічним досвідом, обговорення проблем, пов'язаних з впровадженням хмарних технологій в освітній процес закладу дошкільної освіти.

Моніторинг ефективності функціонування створеної завдяки запровадженню Моделі системи, забезпечує добре налагоджений зворотний зв'язок, що здійснюється за допомогою: діагностування вихователів, інтерактивного анкетування й опитування, порівняння статистичних даних щодо динаміки участі педагогів у конкурсах фахової майстерності, проектах; аналізу рівня залучення до участі у роботі методичних об'єднань, педагогічних товариств, фахових семінарів, вебінарів; підготовки посібників, методичних і дидактичних матеріалів тощо, публікації їх у мережі Інтернет. На підставі проміжних результатів відбувається корекція всіх структурних компонентів професійної діяльності. Побудована таким чином система мережевої взаємодії між методичною службою і педагогічними працівниками закладу дошкільної освіти є органічною, цілеспрямованою, соціальною, самоорганізованою, динамічною, імовірною і відкритою системою, формувальним чинником

інформаційно-предметного середовища.

Для визначення якості організації простору для професійного розвитку педагогів, створення оптимального доступу до необхідної інформації, оперативної методичної допомоги молодим педагогам, розроблено анкети у Google - Формі, які запропоновані педагогам ЗДО.

Впровадження Моделі в закладі дошкільної освіти дозволило визначити, що:

- систематичні теоретичні та практичні вправи дають значні результати в розвитку ІКТ-компетентності педагогів;
- не виникає проблем з відсутністю пристроїв;
- хмарні сервіси стають ефективним інструментом в організації співпраці та спільної роботи між педагогами закладів.

Отже, результати запровадження Моделі констатують динаміку професійного розвитку педагогів ЗДО, а саме: підвищення мотивації до використання ІКТ в професійній діяльності, професійного зростання та формування компетентності «навчання впродовж життя»; поглиблення професійних знань за різними напрямками завдяки навичкам отримання інформації за допомогою ІКТ; формування цифрової грамотності, ІКТ-компетентності, орієнтації в інформаційному просторі, дотримання правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, успішне запровадження ІКТ в освітній процес ЗДО. Успішне запровадження ІКТ в освітній процес ЗДО забезпечило: організацію інформаційної взаємодії між педагогами, педагогами й батьками, педагогами та дітьми, педагогами й адміністрацією; організацію педагогічної діяльності з використанням засобів ІКТ за різними освітніми напрямками інваріантного і варіативного компонентів державного стандарту дошкільної освіти; здійснення інформаційної діяльності зі збору, обробки, передачі, збереження електронних ресурсів; розроблення і реалізація можливості запровадження електронних напрацювань дидактичного призначення; створення і використання освітнього електронного контенту.

Таким чином, обґрунтування моделі професійного розвитку педагогів

засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО розкриває мету, завдання, структуру, яку представлено модулями: концептуально-цільовий, змістовий, технологічний і результативний, реалізація яких дозволяє ефективно впливати на основні компоненти професійного розвитку педагогів ЗДО: ціннісно-мотиваційний (соціальні мотиви, мотивація запровадження ІКТ та мотивація особистісного і професійного саморозвитку); когнітивний (системні професійні знання, здатність до отримання інформації засобами ІКТ, до поглиблення професійних знань) і діяльнісний (вміння практичного використання і створення електронних дидактичних матеріалів, здатність використовувати необхідне програмне забезпечення).

Методичний супровід запровадження Моделі спрямовано на підготовку педагога до запровадження моделі, вирішення її основних завдань за допомогою ІКТ, рефлексію та висвітлення результатів педагогічної діяльності, що забезпечує професійний розвиток педагогів ЗДО на всіх його етапах: професійно-орієнтовному (формування навичок орієнтування в можливостях ІКТ для вирішення освітніх завдань); професійно-методичному (вирішення освітніх завдань засобами ІКТ, формування умінь застосовувати ІКТ для навчання дітей, взаємодії з учасниками освітнього процесу); професійно-організаційному (отримання навичок організації освітнього процесу з різних освітніх напрямів в умовах застосування ІКТ, проектування професійної діяльності вихователя ЗДО).

Результати запровадження Моделі констатують динаміку професійного розвитку педагогів ЗДО, а саме: підвищення мотивації до використання ІКТ в професійній діяльності, професійного зростання та формування компетентності «навчання впродовж життя»; поглиблення професійних знань за різними напрямками завдяки навичкам отримання інформації за допомогою ІКТ; формування цифрової грамотності, ІКТ-компетентності, орієнтації в інформаційному просторі, дотримання правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, успішне запровадження ІКТ в освітній процес ЗДО

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та розв'язання проблеми професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО. Результати теоретичного дослідження засвідчили досягнення мети, вирішення поставлених завдань і дозволили сформулювати наступні висновки:

1. Проблема професійного розвитку педагогів є предметом наукового аналізу значної кількості досліджень, більшість яких визначають професійний розвиток як свідомий, цілеспрямований процес набуття професійної компетентності й розвитку професійно значущих якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог, умов професійної діяльності, який складається з емоційно-ціннісного, когнітивного і діяльнісного компонентів та характеризується власною мотиваційною спрямованістю, акмеологічною позицією, професійною компетентністю педагога.

2. З'ясовано, що професійному розвитку педагога ЗДО сприяє використання особистісно орієнтованого, культурологічного, синергетичного, аксіологічного, екзистенційно-гуманістичного, акмеологічного, технологічного наукових підходів, які впливають на свідомий, цілеспрямований процес набуття професійної компетентності, розвиток професійно значущих якостей, власну мотиваційну спрямованість, акмеологічну позицію, професійну компетентність педагога ЗДО та забезпечує формування в дітей ключових компетентностей в процесі педагогічної діяльності.

3. Схарактеризовано вплив інформаційно-комунікаційних технологій на всі компоненти професійного розвитку педагога ЗДО: емоційно-ціннісний – мотивують до освітньої діяльності, професійного зростання та формування компетентності «навчання впродовж життя»; когнітивний – розширюють межі отримання інформації, що сприяє поглибленню професійних знань; діяльнісний – сприяють формуванню цифрової грамотності педагогів, їх ІКТ-компетентності,

орієнтації в інформаційному просторі, дотриманню правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, успішному запровадженню ІКТ в освітній процес ЗДО.

4. Розроблено модель професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО, яку спрямовано на вирішення завдань: мотивація до використання ІКТ в професійній діяльності, професійного зростання та формування компетентності «навчання впродовж життя»; поглиблення професійних знань за різними напрямками; формування цифрової грамотності, ІКТ-компетентності, орієнтації в інформаційному просторі, дотримання правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, успішне запровадження ІКТ в освітній процес ЗДО. Структуру Моделі представлено модулями: концептуально-цільовий, змістовий, технологічний і результативний, реалізація яких дозволяє ефективно впливати на основні компоненти професійного розвитку педагогів ЗДО: ціннісно-мотиваційний (соціальні мотиви, мотивація запровадження ІКТ та мотивація особистісного і професійного саморозвитку); когнітивний (системні професійні знання, здатність до отримання інформації засобами ІКТ, до поглиблення професійних знань) і діяльнісний (вміння практичного використання і створення електронних дидактичних матеріалів, здатність використовувати необхідне програмне забезпечення).

5. Розроблено методичний супровід запровадження Моделі, який спрямовано на підготовку педагога до запровадження моделі, вирішення її основних завдань за допомогою ІКТ, рефлексію та висвітлення результатів педагогічної діяльності, що забезпечує професійний розвиток педагогів ЗДО на всіх його етапах: професійно-орієнтовному (формування навичок орієнтування в можливостях ІКТ для вирішення освітніх завдань); професійно-методичному (вирішення освітніх завдань засобами ІКТ, формування умінь застосовувати ІКТ для навчання дітей, взаємодії з учасниками освітнього процесу); професійно-організаційному (отримання навичок організації освітнього процесу з різних освітніх напрямів в умовах застосування ІКТ, проектування професійної діяльності вихователя ЗДО).

6. Результати запровадження Моделі констатують динаміку професійного розвитку педагогів ЗДО, а саме: підвищення мотивації до використання ІКТ в професійній діяльності, професійного зростання та формування компетентності «навчання впродовж життя»; поглиблення професійних знань за різними напрямками завдяки навичкам отримання інформації за допомогою ІКТ; формування цифрової грамотності, ІКТ-компетентності, орієнтації в інформаційному просторі, дотримання правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, успішне запровадження ІКТ в освітній процес ЗДО. Успішне запровадження ІКТ в освітній процес ЗДО забезпечило: організацію інформаційної взаємодії між педагогами, педагогами й батьками, педагогами та дітьми, педагогами й адміністрацією; організацію педагогічної діяльності з використанням засобів ІКТ за різними освітніми напрямками інваріантного і варіативного компонентів державного стандарту дошкільної освіти; здійснення інформаційної діяльності зі збору, обробки, передачі, збереження електронних ресурсів; розроблення і реалізація можливості запровадження електронних напрацювань дидактичного призначення; створення і використання освітнього електронного контенту..

Таким чином, можна зробити висновок, що теоретичне дослідження спрямовано на ефективне розв'язання проблеми професійного розвитку педагогів засобами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес ЗДО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акмеологічна концепція розвитку професійного педагога. *Професійна педагогічна освіта: акмесинергетичний підхід* : монографія / За ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 5-57.
2. Базовий компонент дошкільної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 01.07.23).
3. Барліт О. О. Аксиологічний підхід в управлінні сучасними знаннями про природу. *Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки* : зб. наук. праць. Вип. 45. Запоріжжя, 2007. С. 27.
4. Безсонова О. К. Професійний розвиток молодих педагогів в умовах дошкільного навчального закладу : дис. ... кандидата педагогічних наук : 13.00.08 / Національна академія педагогічних наук України. Київ, 2019. 295 с.
5. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці. *Педагогіка і психологія*. 2009. № 2 (63). С. 26-31.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ-Перун, 2001. 1440 с.
7. Вікова і педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, О. В. Огороднійчук та ін. Київ : Каравела, 2009. 400 с.
8. Волкова Н. П. Педагогіка : посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ : Видавничий центр «Академія», 2001. 576 с.
9. Гаврилюк С. Аксиологічний підхід до розвитку педагогічної творчості у професійній підготовці майбутніх вихователів. *Витоки педагогічної майстерності*. 2015. Випуск 15. С. 81-88.
10. Данилова Г. С. Акмеологічна модель педагога у ХХІ столітті. *Рідна школа*. 2003. № 6. С. 6-9.

11. Дубровіна І. В. Розвиток професійної компетентності вихователів засобами методичної роботи у закладах дошкільної освіти. URL: <https://www.e-journals.npu.edu.ua/index.php/on/article/download/1226/1233> (дата звернення: 11.07.23).

12. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Кремень. Київ : Юрінком-Інтер, 2008. 1040 с.

13. Євтух М. Б., Скорик Т. В. Акмеологічний підхід до становлення професійної успішності майбутнього вчителя. *Вісник. Серія : Педагогічні науки*. 2020. № 7 (163). С. 8-13.

14. Закон України «Про освіту» URL: <https://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/> (дата звернення: 19.08.23).

15. Зубко А. М., Жорова І. Я., Кузьменко В. В., Слюсаренко Н. М., Кохановська О. В. Інформаційно-комунікаційні технології як чинник розвитку професіоналізму педагогів у системі післядипломної освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Том 77. № 3. С. 262-281.

16. Інноваційні технології навчання : навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х. Ш.; наук. ред. Арістова А. В.; упорядн. словника Волобуєва С. В. Київ : НТУ, 2017. 172 с.

17. Інформаційно-комунікаційні технології для педагогічних працівників: практ. курс / укл. Покришень Д. А., Закревська Є. С., Корнієць О. М., Літош Ю. М., Ракута В. М., Тихоненко О. О. Чернігів : ЧОШПО ім. К. Д. Ушинського, 2011. 62 с.

18. Каденко І. В., Щетініна А. С. Феномен професійного розвитку в сучасному освітньому середовищі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 67. Т. 2. С. 24-30.

19. Концепція нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>. (дата звернення: 11.07.23).

20. Коpecь Л. В. Психологія особистості : навч. посібн. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2007.

460 с.

21. Куценко Т. В. Акмеологічні засади професійної самореалізації вчителів загальноосвітніх навчальних закладів. *Innovative solutions in modern science*. 2016. № 2 (2). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/217454319.pdf> (дата звернення: 25.06.23).

22. Лях Г. М. Практичні основи акмеологічної компетентності вчителя : метод. посібн. Бердянськ : [б. в.], 2014. 39 с.

23. Мандражи О. А. Підготовка вчителів до інноваційної діяльності системі методичної роботи загальноосвітніх навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2012. 20 с.

24. Мартинець Л. А. Методологічні підходи та принципи управління професійним розвитком учителів. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. зб. наук. праць. 2016 р. № 26. С. 77-82.

25. Пальчевський С. С. Акмеологія : навч. посібн. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Кондор, 2008. 398 с.

26. Пачковський Ю. Ф., Бліхар М. П. До проблеми духовних цінностей у соціологічному дискурсі. *Вісник Львівського університету*. Серія соціологічна. 2017. Вип. 11. С. 54-68.

27. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: наказ Міністерства економіки України від 19 жовтня 2021 року № 755-21. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 11.08.23).

28. Про освіту : Закон України від 05.09.2017. № 2145-VIII. Дата оновлення 24.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 09.08.2023).

29. Про основні компетенції для навчання протягом усього життя. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) від 18 грудня 2006 року: Міжнародний документ від 18.12.2006 № 2006/962/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text (дата звернення

09.08.2023).

30. Професійна педагогіка : навч. посіб. / В. Жигірь, О. Чернега та ін. Київ : Кондор, 2012. 336 с.

31. Подтикан Г., Корякіна О., Терешкевич Є. Упровадження інформаційно-комунікативних технологій в освітній процес ЗДО на основі ігрового підходу. URL: <https://sites.google.com/view/vustavkazp> (дата звернення: 10.08.23).

32. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості : посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 136 с.

33. Самсонова О. О. Структурно-функціональна модель розвитку професіоналізму вихователів дошкільних навчальних закладів освіти. *Основні орієнтири розвитку системи освіти Запорізької області в контексті реалізації Концепції Нової української школи у 2018/2019 навчальному році* : метод. рекомендації : у 3-х ч. / відп. ред. О. В. Варецька; ред.-упоряд. О. М. Байєр; ДОН ЗОДА, КЗ «ЗОППО» ЗОР. Частина III. Дошкільна освіта. Запоріжжя : СТАТУС, 2018. С. 42-56.

34. Сидоренко В. В. Розвиток педагогічного акмепрофесіогенезу в умовах формальної і неформальної післядипломної освіти. *Теорія та методика професійно-педагогічної підготовки освітянських кадрів: акмеологічні аспекти*: монографія / керівн. авт. кол. Н. В. Гузій; Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 516 с. С. 177-257.

35. Сліпич Ю. Професійний розвиток педагогів як педагогічна категорія. *Молодь і ринок*. 2011. № 1. С. 132-135.

36. Сорочан Т. М., Данильєв А. О., Дьяченко Б. А., Рудіна О. М. Професійний розвиток керівників і педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній педагогічній освіті регіонального рівня (за матеріалами Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти). Луганськ : СПД Резніков В. С., 2013. 524 с.

37. Соціологія : короткий енциклопедичний словник / уклад. :

В. І. Волович, В. І. Тарасенко, М. В. Захарченко та ін.; під заг. ред. В. І. Воловича. Київ : Укр. центр духовної культури, 1998. 736 с.

38. Трифонова Л., Кривенко С. Створення віртуального методичного кабінету як сучасного інформаційно-методичного простору взаємодії педагогів ЗДО URL: <https://drive.google.com/drive/u/3/folders/1AaphxT4rSQu21WbRYxtMDFmzRoTB A8IB> (дата звернення: 11.07.23).

39. Філософія : навч. посібн. / О. Б. Петінова. Одеса : [б. в.], 2019. 304 с.

40. Харагірло В. Є. Педагогічні умови професійного розвитку педагогічних працівників закладів професійної освіти. *Розвиток науково-методичної компетентності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану та пандемії* : матер. регіон. наук.-пр. семінару (26 травня 2022 року, м. Біла Церква). БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України / упор. А. Єрмоленко. Біла Церква, 2022. С. 60-66.

41. Хрипун В. І. Професійний саморозвиток педагогічного працівника дошкільного навчального закладу у схемах і таблицях: для педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів. Черкаси : ЧОППОП, 2012. 25 с. URL: [http://ipro.com.ua/library/ attachments/article/273/](http://ipro.com.ua/library/attachments/article/273/) (дата звернення: 11.07.23).

42. Шанскова Т. І. Професійний розвиток педагогічних працівників закладів дошкільної освіти у процесі методичної роботи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищих і загальноосвітніх школах*. Запоріжжя, 2020. Вип. 70. Т. 4. С. 45-50.

43. Шапаренко Х. А. Сутність професійної компетентності вихователів ДНЗ. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2014. Випуск XXXVII. С. 357-365.

44. Шульга Л. М. Інформаційне освітнє середовище як чинник професійного розвитку педагога закладу дошкільної освіти. *Основні орієнтири розвитку системи освіти Запорізької області в контексті реалізації Концепції Нової української школи у 2018/2019 навчальному році* : метод. рекомендації : у 3-х ч. / відп. ред. О. В. Варецька ; ред.-упоряд. О. М. Байер ; ДОН ЗОДА, КЗ

«ЗОШПО» ЗОР. Частина III. Дошкільна освіта. Запоріжжя : СТАТУС, 2018. 236 с.

45. Ягупов В. В. Професійний розвиток особистості фахівця: поняття, зміст та особливості. *Наукові записки*. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. 2015. Т. 175. С .22-28.

46. Яремко Г. Ефективний професійний розвиток педагогів: принципи та компоненти. *Молодь і ринок*. 2017. № 2. С. 164-168.

47. Educause Horizon Report. 2019 Higher Education Edition. URL: <https://library.educause.edu//media/files/library/2019/4/2019horizonreport.pdf?la=en&hash=C8E8D444AF372E705FA1BF9D4FF0DD4CC6F0FDD1>. (дата звернення: 11.07.23).

48. Elmore R. Bridging the gap between standards and achievement: the imperative for professional development in education. Washington DC : Albert Shanker Institute, 2002. 40 p.

49. Evans L. What is teacher development and how is it achieved. Ontological and processual models. *Issues in European Teacher Development* : The European Conference on Educational Research : linking theory and practice (September 10-12, 2008). Sweden : Gothenburg, 2008. 11 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Практикум для педагогів

«Створення і користування сервісом Google - календар»

Практикум
«Створення,
користування сервісом
Google - календар»

31

1

1. Для початку потрібно зайти на Google. Для цього Ви виберете в адресному рядку браузера адресу: google.com
2. Потім Ви натискаєте на кнопку **Всі сервіси**, вона виглядає, як дев'ять квадратиків, по три в три ряди, і вибираєте **Календар**

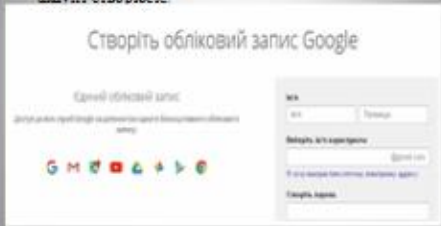
2

4. Після цього ви або реєструєтеся на сервісі Google, або входитье на нього під своїм ім'ям, якщо реєстрація на Google у вас вже є. Реєстрація на одному з сервісів Google поширюється на всі інші сервіси Google.

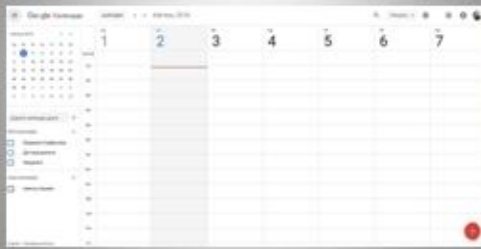
3

Якщо у вас немає облікового запису на Google, натискаєте кнопку «Створити обліковий запис», потім, слідуючи простим поетапним інструкціям, цей запис створюєте.

4

Після цього входитье в свій акаунт, і перед вами з'являється ваш календар Google

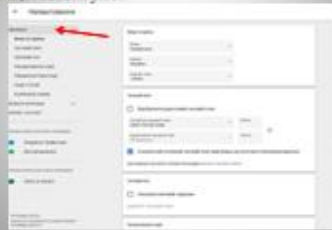
5

Для початку робить **налаштування календаря** - в правому верхньому кутку ви побачите зображення , натискаєте на нього і в списку, що розкривається вибираєте **Налаштування**

6

В падаючому меню виберіть вкладку «Загалом». Мова, країна, часовий пояс - все це очевидно, режим перегляду за замовчуванням - **тиждень**, ви можете змінити, і тоді при відкритті календаря вам буде показуватися або один день, чи місяць, або два дні - дивіться як ви про це оповідаються.

7

Робота з календарем Google

Щоб додати в календар якусь подію клацніть в календарі в баченні події під потрібним днем злого календарного місяця, в результаті з'явиться поля і вказує вікно, в якому потрібно ввести назву заходу.

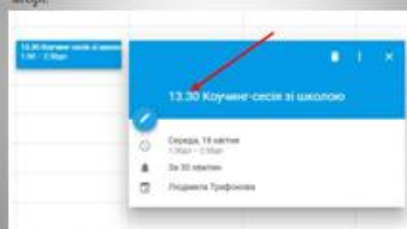
8

Вводимо назву, після цього натискаємо на кнопку «Зберегти», і захід буде створений. Можна відразу натиснути «Змінити захід», щоб внести в нього додаткові корективи.

9

Зручніше на все ставити палочку «Весь день», щоб події не були розподілені по годинах. Якщо треба вказати час, краще писати його в назві, наприклад, **13.30 Коучинг-сесія зі школою**. Зручно, коли всі події розташовуються компактно вгорі.

10

1. Можна додати нагадування: по електронній пошті, по СМС, або за допомогою словникового вікна на комп'ютері. Кожну подію можна пофарбувати в свій колір. За замовчуванням для подій використовується колір календаря.

2. Будь-яку подію можна: перетягнути на інший день, змінити або видалити зовсім. Щоб змінити або видалити подію, досить на неї натиснути і вибрати відповідне постання або кнопку.

11

Функція додавання гостей

- Знайдіть родину «Гості».
- Почніть вводити ім'я й виберіть потрібну людину зі своїх контактів. Якщо потрібної особи немає в списку, введіть її електронну адресу.

- Щоб позначити участь гостя як обов'язкову поряд з ім'ям гостя натисніть значок Люд. Якщо значка не видно, шведіть курсор на ім'я гостя.
- Відредагувавши подію, натисніть **Зберегти**.

- Після цього всі вказані користувачі отримають електронний лист із запрошенням.

12

Синхронізація з мобільним пристроєм

- Засоби синхронізації дозволяють не вводити заново всі події календаря на телефоні. Звичайні, стандартні функції телефону так само дозволяють відтворити звукові сигнали за певний час до події, щоб включити записника.
- Як завантажити додаток Google Календар:

- Завантажте додаток Google Календар із магазину Google Play.

- Коли ви відкриєте додаток, усі події буде синхронізовано з комп'ютером.

13

Друк календаря

- Відкрийте **Google Календар** на комп'ютері.
- Угорі сторінки натисніть **День**, **Тиждень**, **Місяць** або **Порядок денний**, щоб вибрати, який вміст надрукувати.
- За допомогою стрілок угорі перейдіть до першого дня, тижня або місяця, який потрібно надрукувати.
- Праворуч угорі натисніть **Більше** а потім **Друк**.
- На сторінці попереднього перегляду можна змінити діапазон дат, розмір шрифту, орієнтацію сторінок і колір.
- Натисніть **Друк**.
- Використайте вікно з параметрами друку шилого комп'ютера, і ви можете налаштувати їх. Можливо, потрібно буде ще раз натиснути **Друк**.

14

Додаток Б

**Каталог відеозанять для дітей старшого дошкільного віку
для використання в вересні місяці [31]**

№ з\п	Тема заняття	Посилання	Автор
1.	Заняття з малювання: “Український рушничок”.	https://youtu.be/6qk2Yu7pkYc	Корякіна О.М.
2.	Заняття з художньо-мовленнєвої діяльності. Заучування вірша “Не створюй безладу у своїй кімнаті”.	https://youtu.be/4q-sfPr0xGQ	Стрілець Г.М.
3.	Заняття з валеології: “Органи чуття”.	https://youtu.be/9LSnE99-D4I	Литвиненко А.А.
4.	Заняття з розвитку мовлення. Складання розповіді за картиною Є. Лещенко. “Ранок. Озеро надії, озеро любові”.	https://youtu.be/B4kXuMQKjlk	Стрілець Г.М.
5.	Заняття з математики “Кількісна лічба та цифри. Геометричні фігури”.	https://youtu.be/ZotjYHmhmK4	Корякіна О.М.
6.	Ліплення “Дари осені”.	https://youtu.be/8nJldAJnFng	Литвиненко А.А.
7.	Ознайомлення з природним довкіллям “Пори року”.	https://youtu.be/HThKumt2qM8	Марченко М.О.
8.	Вивчення вірша за мнемотехнікою.	https://youtu.be/76mtn9Zd6Gg	Марченко М.О.
9.	Заняття з малювання для дітей старшого дошкільного віку “Котик”.	https://youtu.be/HQgx836xPrA	Корякіна О.М.
10.	Заняття з розвитку мовлення “Про кішок та котів”.	https://youtu.be/C_OgeB8nxZs	Стрілець Г.М.
11.	Заняття з валеології: “Будова тіла”.	https://youtu.be/pIa6mbaV0WM	Литвиненко А.А.

№ з\п	Тема заняття	Посилання	Автор
12.	Ознайомлення з природним довкіллям “Кімнатні рослини”.	https://youtu.be/k1QjwSxu5Ls	Чала О.І.
13.	Весела математика. Цифра 0, число 0 та 10.	https://youtu.be/xDVWf4k-A8o	Марченко М.О.
14.	У світі звуків. Голосні звуки.	https://youtu.be/1UkOJD0IjyM	Корякіна О.М.
15.	Аплікація “Геометричний котик”.	https://youtu.be/shKCsyITajs	Литвиненко А.А.
16.	Заняття з ліплення “Котик-мурчик”.	https://youtu.be/HsgwbAlwXbA	Чала О.І.
17.	Піраміда.	https://youtu.be/VLinhjGL8nw	Марченко М.О.
18.	Заняття з розвитку мовлення “Щедра осінь”.	https://youtu.be/GLo91Qury08	Корякіна О.М.
19.	Заняття з грамоти “Чарівна країна Звукляндія”.	https://youtu.be/iydulB2PJX4	Стрілець Г.М.
20.	Заняття з валеології: “Внутрішні органи”.	https://youtu.be/z2DpnnJLZWM	Литвиненко А.А.
21.	Заняття з розвитку мовлення “Незвичайний посуд”.	https://youtu.be/F2Chjblyr04	Стрілець Г.М.
22.	Інтегроване заняття “Осінь”.	https://youtu.be/qQDbwie_Nv8	Чала О.І.
23.	Порядкова лічба.	https://youtu.be/K6TMPMtYiZg	Корякіна О.М.
24.	Майстер-клас для батьків та дітей: “Цікаве жабеня”.	https://youtu.be/Ile2-Fym4GM	Литвиненко А.А.
25.	Заняття з грамоти “Словоленд”.	https://youtu.be/6thSB6h3qng	Марченко М.О.

Додаток В

Банк ігор для групи старшого дошкільного віку [31]

№ з\п	Назва	Посилання	Автор
1	“Знайди однакові голосні звуки”	https://wordwall.net/uk/resource/35748477	Корякіна О.М.
2	“Знайди свій вагончик”	https://wordwall.net/uk/resource/36123961	Корякіна О.М.
3	”Рахуємо підводних мешканців”	https://wordwall.net/uk/resource/37001110	Корякіна О.М.
4	“Склади число 5”.	https://wordwall.net/uk/resource/37877489	Корякіна О.М.
5	“Порівняй”	https://wordwall.net/uk/resource/38249782	Корякіна О.М.
6	“Склад числа 2, 3, 4, 5”	https://wordwall.net/uk/resource/38250303	Корякіна О.М.
7	“Числа сусіди”	https://wordwall.net/uk/resource/38249184	Корякіна О.М.
8	“Знайди пару”	https://wordwall.net/uk/resource/38574843	Корякіна О.М.
9	“Загадкові хмаринки”	https://wordwall.net/uk/resource/38773169	Корякіна О.М.
10	“Геометричні фігури”	https://wordwall.net/uk/resource/39233368	Корякіна О.М.
11	“Поціль у крота з результатом 6”	https://wordwall.net/uk/resource/39378309	Корякіна О.М.
12	“Впізнай подарунок”	https://wordwall.net/uk/resource/39686884	Корякіна О.М.
13	“Де заховався звук?”	https://wordwall.net/uk/resource/45075637	Корякіна О.М.